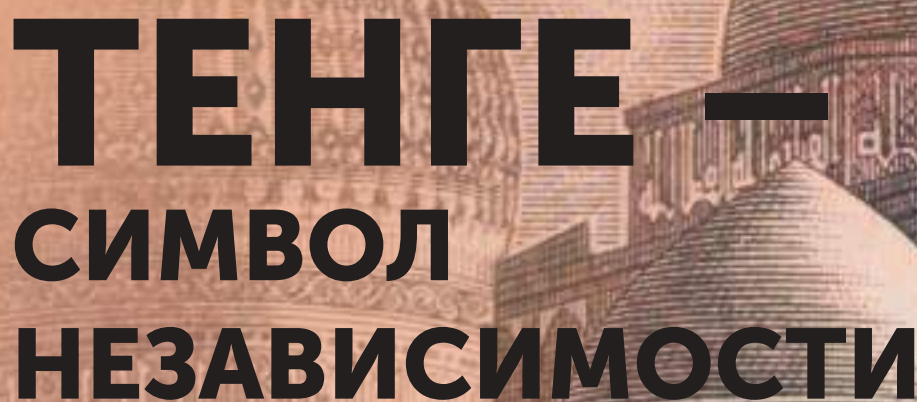

ТЕҢГЕ – ТӘУЕЛСІЗДІКТІҢ НЫШАНЫ

ТЕНГЕ – СИМВОЛ НЕЗАВИСИМОСТИ

50000

ТЕҢГЕ – ТӘУЕЛСІЗДІКТІҢ НЫШАНЫ

Қазақстан Республикасы Ұлттық валютасының 30 жылдығына арналған
музей топтамаларының каталогы

ТЕНГЕ – СИМВОЛ НЕЗАВИСИМОСТИ

Каталог музейных коллекций,
посвященный 30-летию национальной валюты Республики Казахстан

Қазақстан Республикасының Президенттік орталығының ғылыми кеңесі баспаға ұсынған

Жалпы редакциясын басқарған Б. Б. Темірболат
Ғылыми редакциясын басқарған Б. М. Қайыпова
Құрастырушы Н. Ө. Әміржанова

Рецензенттер: Г. Т. Шакуликова, экономика ғылымдарының докторы, профессор,
Г. Б. Қарағызова, тарих ғылымдарының кандидаты

Теңге – тәуелсіздіктің нышаны: Қазақстан Республикасы Ұлттық валютасының 30 жылдығына арналған музейлік топтамалардың каталогы /жалп. ред. басқ: Б. Б. Темірболат; ғыл. ред. басқ. Б. М. Қайыпова; құраст.-авт. Н. Ө. Әміржанова. – Астана: Қазақстан Республикасының Президенттік орталығы, 2025. – 84 б.

Басылым музей жинағын насихаттау қызметін жүзеге асыру аясында дайындалды. Каталогта Қазақстан Республикасының Президенттік орталығының музей жинағының нумизматикалық топтамасын ғылыми-анықтамалық жүйелеудің нәтижесі ұсынылған.

Каталог құрылымы жағынан тақырыптар бойынша топталған жеті бөлімнен тұрады. Басылымға бағалы тастар мен металл бұйымдары және нумизматика топтамалары бойынша 211 жәдігер енді. Каталог Қазақстан Республикасының монеталары, ақша белгілері жайлы ақпаратты қамтиды. Банкнот пен монеталардың сипаттамасында өлшемі, салмағы мен материалы, техникасы туралы мәліметтер беріліп, түрлі-түсті фотосуреттермен кескінделген.

Басылым көпшілік оқырман қауымға арналған. Ұсынылған мәліметтер музей және кітапхана мекемелерінің мәдени-ағарту жобаларында, Қазақстанның жаңа тарихын оқытуда, сондай-ақ Қазақстан Республикасындағы ақша айналымы тарихы бойынша публицистикалық, тақырыптық басылымдарды дайындау процесінде пайдаланылуы мүмкін.

Рекомендовано к печати Ученым советом Президентского центра Республики Казахстан

Под общей редакцией Б. Б. Темирболат
Под научной редакцией Б. М. Каиповой
Автор-составитель Н. О. Амиржанова

Рецензенты: Г. Т. Шакуликова, доктор экономических наук, профессор;
Г. Б. Карагизова, кандидат исторических наук

Тенге – символ независимости: каталог музейных коллекций, посвященный 30-летию национальной валюты Республики Казахстан / под общ. ред. Б. Б. Темирболат; под науч. ред. Б. М. Каиповой; авт.-сост. Н. О. Амиржанова. – Астана: Президентский центр Республики Казахстан, 2025. –84 с.

Издание подготовлено в рамках деятельности по популяризации музейного собрания. В каталоге представлены результаты систематизации научно-справочной информации по нумизматической коллекции из музейного собрания Президентского центра Республики Казахстан.

Структурно каталог состоит из семи разделов, систематизированных по тематическим группам. В издание вошли 211 экспонатов из коллекций нумизматики, изделий из драгоценных металлов и драгоценных камней. Каталог содержит информацию о монетах и денежных знаках Республики Казахстан. Описание монет и банкнот включает сведения о размерах, материале и технике изготовления, а также сопровождается цветными фотографиями.

Каталог предназначен для широкого круга читателей. Представленные сведения могут быть использованы в преподавании новейшей истории Казахстана, в культурно-просветительских проектах музейных и библиотечных учреждений, а также в процессе подготовки публицистических, тематических изданий по истории денежного обращения в Республике Казахстан.

Мемлекеттің жылнамасы тарихта бір-ақ рет қана енгізілетін, оның егемендігінің нышаны болып табылатын өз валютасының тарихымен тығыз байланыста болады. Ақша әрқашан елдің даму деңгейі мен дәрежесін көрсетеді. Ал «құн» деген ұғым екі мағынаға ие болды: ақшаның номиналы және мемлекет мәртебесі.

2023 жылғы атаулы күндердің бірі – Қазақстан Республикасының Ұлттық валютасы – теңгенің енгізілгеніне 30 жыл толуы. Осы күні Қазақстан Республикасы Президентінің 1993 жылғы 12 қарашадағы «Қазақстан Республикасында ұлттық валюта енгізу туралы» Жарлығына сәйкес 1993 жылы 15 қараша күні таңғы 9.00-де тәуелсіз Қазақстанның ұлттық валютасының тарихы басталды.

Өзінің ұлттық валютасын енгізу Қазақстанның тәуелсіздігін нығайтуда және дербес дамуында, ұлттық экономикасын қалыптастыруда шешуші рөл атқарды, сондай-ақ республикада нарықтық қатынастарды құрудың маңызды құралына айналды. Қазақстанның ұлттық валютасы басқа рәміздермен бірге мемлекет егемендігінің шынайы атрибутына айналған кезінен бастап, елдің экономикалық және әлеуметтік өміріндегі сынақтардан сәтті өтті.

Қазақстанның ұлттық валютасына дейін оның тарихи негізін қалаушы басқа да ақшалар айналымда болды. Ұлы жібек жолы Шығыс пен Батыс арасындағы тауарлардың, идеялар мен мәдениеттің, діннің таралуына, көптеген елдердің экономикасының дамуына орасан зор ықпал етті. Қытайлық буддистік монах Сан Цанг 640 жылы өз жазбасында, түркілерге тәуелді 27 иелік алтын мен күмісті саудада пайдаланатындығын және олардың монеталарының түрі бойынша басқа елдердің теңгелерінен ерекшеленетінін жазған.

«Теңге – тәуелсіздіктің нышаны» музей топтамаларының каталогы теңгенің пайда болуы, қалыптасуы және нығаюы жайлы

Летопись государства включает в себя историю своей собственной валюты, которая вводится лишь однажды и является одним из обязательных символов его суверенности. Деньги всегда отражали уровень и степень развития страны. Понятие «достоинство» имело двойкий смысл: номинал денег и статус государства.

Одной из знаменательных дат 2023 года стало 30-летие со дня введения национальной валюты Республики Казахстан. История национальной валюты независимого Казахстана началась 15 ноября 1993 года. В этот день, согласно Указу Президента Республики Казахстан от 12 ноября 1993 года «О введении национальной валюты Республики Казахстан», тенге был введен в обращение на территории всей страны.

Введение собственной национальной валюты сыграло определяющую роль в укреплении независимости и самостоятельном развитии Казахстана, становлении собственной национальной экономики, а также стало важным инструментом построения рыночных отношений в республике. Национальная валюта Казахстана стала подлинным атрибутом суверенитета государства и успешно выдержала испытания в экономической и социальной жизни страны с момента своего появления.

У казахстанской национальной валюты были свои исторические предшественники. Проводником товаров, идей, культур и религий между Востоком и Западом служил Великий шелковый путь, сыгравший большую роль в развитии экономики многих стран. Китайский буддийский монах Сань Цзан в 640 году сделал запись о том, что 27 владений, находящихся в зависимости от тюрок, в торговле употребляют золото и серебро, а их монеты по своему типу отличны от монет других стран.

баяндайтын: «Қазақстан аумағынан табылған ежелгі монеталар (VIII, XI–XIX ғғ.)», «Ұлттық валюта – теңге сериялары мен монета үлгілері», «Мерейтойлық және естелік банкноттар мен монеталар», «Коллекциялық монеталар сериясы» және «Инвестициялық монеталар» атты бес бөлімнен тұрады.

Бірінші бөлімде VIII, XI–XIX ғасырлардағы Қазақстан аумағынан табылған көне тиындардың түрлері көрсетілген. Қазақстан аумағында ақша айналымы мың жылдан астам уақыт бұрын пайда болған. Отырар және Тараз сияқты қалалар 1251 жылы өз теңгелерін қарқынды түрде соға бастаған алғашқы қалалар деп айта аламыз. Отырарда үш номиналдағы монеталар: фельс – мыс ақша, дирхам – күміс ақша, динар – алтын ақша соғылған [1].

Қазіргі Оңтүстік Қазақстан аумағындағы ірі қалалар да өз теңгелерін соғып, ол үшін негізінен мыс пен күмісті пайдаланған. Сол дәуірде араб дереккөздерінде Фараб деген атпен мәлім Отырар қаласы, ақша шығарудан көшбасшы болған деп саналады. Оның өнімдерін X ғасырдың бірінші жартысынан бастап қолдана бастаған [2].

Белгілі отандық археолог Карл Байпақов өзінің «Ұлы жібек жолы (Қазақстан аумағында)» атты ауқымды монографиясында XIII ғасырдың соңғы ширегінде Орталық Азия аумағында, оның ішінде Кенже, Жент, Алматы, Сығанақ, Испиджаб және тағы басқа қалаларда 15-тен астам теңге сарайы жұмыс істегенін айтады [3].

Қазақстан Республикасы Президенттік орталығының қорларында тарихи ақшалардың әр түрін көрсететін музей заттары бар. Топтамада қытайдың күміс құймалары – ямбалар (юаньбао) ұсынылған. Ямб немесе ямба (юаньбао) – Қытайда 1933 жылғы ақша реформасына дейінгі айналымда болған орысша атауы (қазақша – жамбы деп аталады). Құймалар әртүрлі мөлшерде болды – көбінесе салмағы 50 лян (яғни шамамен 1 875 грамм), сонымен қатар 5, 10 лян және т.б. құймалар

Каталог музейных коллекций «Тенге – символ независимости» состоит из семи разделов: «Древние монеты, найденные на территории Казахстана (VIII, XI–XIX вв.)», «Серии и образцы монет национальной валюты – тенге», «Юбилейные и памятные банкноты и монеты», «Серия коллекционных монет» и «Инвестиционные монеты», которые рассказывают о происхождении, укреплении и становлении тенге.

В первом разделе представлены виды древних монет, которые найдены на территории Казахстана и датируются VIII, XI–XIX веками. На территории Казахстана денежное обращение зародилось более тысячи лет назад. Такие города Казахстана, как Оtrar и Тараз, могут претендовать на роль первых городов, начавших интенсивно чеканить собственные монеты в 1251 году. Так, в Отраре чеканили монеты трех номиналов: фельсы – медные деньги, дирхемы – серебряные деньги, динары – золотые деньги [1].

В крупных городах на территории нынешнего Южного Казахстана чеканили свои монеты, для чеканки использовали в основном медь и серебро. Считается, что в те далекие времена лидером по выпуску денежных средств был Оtrar, называемый в арабских источниках Фарабом. Его продукция прослеживается с первой половины X века [2].

Известный отечественный археолог Карл Байпаков в монографии «Великий шелковый путь на территории Казахстана» отмечает, что в последней четверти XIII века на территории Центральной Азии действовало более 15 монетных дворов, в том числе в Кендже, Дженде, Алматы, Сыганаке, Испиджабе и других городах [3].

В фондах Президентского центра Республики Казахстан имеются музейные предметы, которые представляют различные виды исторических денег. В коллекциях представлены китайские серебряные слитки –

да кездесті. Жамбылар қытайдың аяқ киімінің үлгісінде жасалды; олар ұсақ сауда үшін бірнеше бөлшекке де бөлінетін болды. Жамбыларды өндірумен және шығарумен жеке банкирлер айналысты және де өздері алмастырды. Шектеулі дәрежеде жамбылар қазіргі Қазақстан мен Қырғызстанның Қытаймен шекаралас жерлерінде айналымда болды. [4].

Сонымен қатар, бірінші бөлімде Ресей империясының мемлекеттік банкінің XIX–XX ғасырларда шығарған айырбастауға жатпайтын Мемлекеттік несиелік билеттің (қағаз ақша) түрлері мен 1961-1992 жылдар аралығындағы КСРО банкноттары көрсетілген. Қазақстанда тәуелсіздік алғанға дейін КСРО-дағы бірыңғай ақша жүйесі қолданылды, бірыңғай есеп айырысу бірлігі кеңестік рубль болды.

Екінші бөлімде Ұлттық валюта – теңгенің сериялары мен монета үлгілері жайлы баяндалған.

1993 жылғы 15 қарашада Қазақстанның ұлттық валютасының «Портреттер» деп аталатын алғашқы сериясы айналымға енгізілді. Банкноттардың дизайнымен отандық суретшілер – Тимур Сүлейменов, Меңдібай Алин, Ағымсалы Дүзелханов, Хайролла Ғабжалилов жұмыс істеді. Алғашқы ақшаны ағылшындық «Харрисон и сыновья» (Harrison&Sons) и «Томас де ла Ру» (Thomas de la Rue) компаниялары басып шығарды.

Айналымдағы Қазақстанның ақша белгілері банкноттар мен монеталардан тұрады. Қазақстанда алғашқы қазақстандық металл ақша 1994 жылы пайда болды. 1999 жылдан бастап монеталарды соғудың ең жоғары сапасы болып табылатын proof (ағылшынша proof – дәлел, тексеріс) – бұл жалтыр беті бар жақсартылған сапалы монеталарды соғудың ерекше технологиясы. Proof – бұл жоғары сапалы шекіменің ең биік техникасы.

Алғашқы Қазақстандық монеталар номиналы 2, 5, 10, 20, 50 тиындары сары түсті Л-80 маркалы жезден жасалды. Кейінірек «нейзильбер» қорытпасынан (мыс, никель, мырыш) номиналы 1, 3, 5, 10, 20 теңгелік

ямбы (юаньбао). Ямб или ямба (юаньбао) – русское название слитков серебра (на казахском языке – жамбы), которые были в обращении в Китае до денежной реформы 1933 года. Слитки были разного размера: чаще всего в 50 лян весом (около 1 875 граммов), но имелись также слитки в 5, 10 лян и т. д. Серебро – высокопробное (от 934 до 982 частей чистого серебра на 1000 частей сплава). Ямбы имели вид китайских башмаков; они могли разрезаться на части для мелких платежей. Изготовлением и выпуском ямбов занимались частные банкиры и менялы. В ограниченной степени ямбы обращались в сопредельных с Китаем районах нынешних Казахстана и Кыргызстана [4].

Кроме того, в первом разделе представлены виды государственных кредитных билетов (бумажных денег), не подлежащих обмену, выпущенных Государственным банком Российской империи, Государственным банком СССР и Центральным банком Российской Федерации в XIX–XX веках, а также банкноты СССР 1961–1992 годов.

Во втором разделе каталога рассказывается о сериях и образцах монет национальной валюты – тенге.

15 ноября 1993 года в обращение была введена первая серия банкнот национальной валюты Казахстана под названием «Портреты». Дизайн банкнот разработали отечественные художники Тимур Сулейменов, Мендибай Алин, Агимсалы Дүзельханов, Хайрулла Ғабжалилов. Первые деньги суверенного Казахстана были отпечатаны английскими компаниями «Харрисон и сыновья» (Harrison&Sons) и «Томас де ла Ру» (Thomas de la Rue).

Денежные знаки Казахстана, находящиеся в обращении, состоят из банкнот и монет. Первые казахстанские металлические деньги появились в 1994 году. С 1999 года в Казахстане чеканятся монеты качества proof (англ. proof – доказательство, проверка) – это особая технология чеканки монет улучшен-

монеталар айналымға енгізілді. 1997 жылдан бастап монеталар жаңа дизайнға ие болды, ол бүгінгі күнге дейін күшінде. Номиналы 1, 2, 5, 10 теңге – никельді жезден, 20, 50 теңге – нейзильбер қорытпасынан, 100, 200 теңге – биколорлы (сақина – жез, диск – нейзильбер) монеталар.

Ұлттық валюта банкноттарының бірінші «Портреттер» сериясында – номиналы бір теңгеден 100 теңгеге дейінгі ғылым мен білімге, өнер мен мәдеғниетте үлесін қосқан көрнекті тарихи тұлғалар бейнеленді: 1 теңге – Әбу Насыр Әл-Фараби, 3 теңге – Сүйінбай Аронұлы, 5 теңге – Құрманғазы Сағырбайұлы, 10 теңге – Шоқан Уәлиханов, 20 теңге – Абай Құнанбайұлы, 50 теңге – Әбілхайыр хан, 100 теңге – Абылай хан. Банкноттардың түс схемасы – қызыл, көк, жасыл, күлгін, қоңыр, қалған банкноттар үшін түс коды ретінде қызмет етті.

Банкноттардың екінші сериясы «әл-Фараби» Қазақстан банкнот фабрикасында басылып шықты. 200 теңгеден 10 000 теңгеге дейінгі әрбір банкнотта философ әл-Фарабидың суреті бейнеленген.

Үшінші буын «Бәйтерек» банкноттарының дизайны еліміздің тарихымен, табиғатымен, сәулетімен байланысты. Купюраларда ашық алақан, Каспий теңізі және оның үстіндегі шағалалар, Үлкен Алматы көлі, Қазақстанның мемлекеттік әнұранының ноталары, Қазақстанның Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың қолтаңбасы бейнеленген. 2006 жылдан бастап ескі және жаңа үлгідегі банкноттар айналыста қатар жүрді.

«Самұрық» банкноттарының төртінші буыны 2011 жылы шығарылды. Бір қызығы, жаңа банкноттар тік берілген. Алдыңғы жағында ел егемендігінің басты символы – «Қазақ Елі» монументі, ал артқы жағында Қазақстанның әртүрлі өңірлері: Ертіс өзені, Каспий теңізі, Іле Алатауы және Алматыдағы сәулет ескерткіштері, Үстірт, Қазақстан Республикасы Президентінің резиденциясы «Ақорда» суреттелген.

ного качества с зеркальной поверхностью. Proof – это вершина чеканки монет высшего качества.

Первые казахстанские монеты были изготовлены из латуни марки Л-80 желтого цвета номиналом 2, 5, 10, 20, 50 тиынов. Позже были введены в обращение монеты из сплава нейзильбер (медь, никель, цинк) номиналом 1, 3, 5, 10, 20 тенге. С 1997 года монеты обрели новый дизайн, который действует и поныне. Монеты достоинством 1, 2, 5, 10 тенге изготавливаются из никелистой латуни; 20, 50 тенге – из сплава нейзильбер. 100 тенге – биколорная монета: кольцо – латунь, диск – сплав нейзильбер.

В первой серии банкнот национальной валюты номиналом от 1 до 100 тенге были представлены портретные изображения исторических деятелей и выдающихся личностей, которые внесли большой вклад в развитие науки, искусства, культуры и образования: 1 тенге – аль-Фараби, 3 тенге – Суюнбай Аронулы, 5 тенге – Курмангазы, 10 тенге – Шоқан Уалиханов, 20 тенге – Абай Кунанбаев, 50 тенге – Абулхаир хан, 100 тенге – Абылай хан. Цветовая гамма купюр (красный, синий, зеленый, фиолетовый, коричневый) послужила цветовым кодом для остальных банкнот.

Вторая серия тенге «Аль-Фараби» была отпечатана уже на казахстанской Банкнотной фабрике. На каждой купюре от 200 до 10 000 тенге был размещен портрет философа аль-Фараби.

Дизайн банкнот третьего поколения «Байтерек» связан с историей, природой, архитектурой страны. На купюрах изображена открытая ладонь, Каспийское море и чайки над ним, Большое Алматинское озеро, ноты Государственного гимна Республики Казахстан, подпись первого Президента страны Нурсултана Назарбаева. С 2006 года банкноты старого и нового образца имели параллельное хождение.

Каталогтың үшінші бөлімінде мерейтойлық және естелік банкноттар мен монеталарға арналған. Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі кәдімгі монеталардан басқа олардың мерейтойлық және естелік нұсқаларын шығарады. Олар шектеулі тиражбен соғылады, Қазақстанда және шетелде коллекциялық құны бойынша сатылады.

Төртінші бөлімде коллекциялық монеталарға – шектеулі тиражбен шыққан, коллекциялауға арналған монеталар жатады. Коллекциялық монеталар тарихты, мәдениетті және табиғат нысандарын көрсететін ақпаратты қамтиды, сондықтан олар көбінесе тақырыптық сериялар түрінде шығарылады. Мысалы, «Өсімдіктер мен жануарлар әлемі», «Көрнекті адамдар», «Республика меншігі», «Салт-дәстүр», т.б. Шығарылым көбінесе маңызды мемлекеттік саяси оқиғаларға, мерейтойларға немесе спорттық жарыстарға арналды. Монета соғуда зергерлік өнермен пара-пар келетін бағалы және жартылай бағалы тастарды қолдану оған ерекше мән-мағына мен энергия береді. Бүгінгі күнге дейін республикада әртүрлі: сирек кездесетін жануарлар, көрнекті тұлғалар, спорт, қолданбалы өнер, халықтың салт-дәстүрлері, археологиялық олжалар тақырыбындағы ерекше монеталар шығарылуда.

Каталогтың бесінші бөлімінде инвестициялық монеталарға арналған. Инвестициялық монета – орталық банктер шығаратын және ең алдымен инвестициялауға және халықтың жеке жинақ қорын құруға арналған бағалы металдан жасалған монета. Күміс, алтын, платина және палладий инвестициялық монеталары шығарылады.

Алтыншы бөлімде Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің шығарылым сериясына кірмеген монеталар, жетінші бөлімде ЕурАзЭҚ елдерінің бағалы металдарынан коллекциялық монеталарды шығару мен өткізудің халықаралық бағдарламасының асыл металдардан жасалған коллекциялық монеталары ұсынылған.

Четвертое поколение банкнот «Самрук» вышло в 2011 году и сейчас находится в ходу вместе с предыдущей серией. Интересно, что новые банкноты – вертикальные. На лицевой стороне представлено изображение монумента «Қазақ Елі» – главного символа суверенитета страны, а на оборотной стороне художники изобразили панораму Алматы и Астаны, реку Иртыш, Каспийское море, Заилийский Алатау, плато Устюрт, резиденцию Президента Казахстана «Акорда».

Третий раздел каталога посвящен юбилейным и памятным банкнотам и монетам. Кроме циркуляционных монет Национальный банк Республики Казахстан также выпускает юбилейные и памятные варианты. Такие монеты чеканят ограниченным тиражом и продают по коллекционной стоимости в Казахстане и за рубежом.

В четвертом разделе представлено описание коллекционных монет, к которым относятся монеты, выпущенные ограниченным тиражом и предназначенные для коллекционирования. Коллекционные монеты несут в себе информацию, отражающую историю, культуру, объекты природы, поэтому их часто выпускают в виде тематических серий, например: «Флора и фауна», «Выдающиеся люди», «Достояние республики», «Обряды» и др. Выпуск зачастую приурочен к важным государственным политическим событиям, юбилейным датам или спортивным соревнованиям. Особый смысл коллекционных монет заключается в использовании драгоценных и полудрагоценных камней, что приравнивается к ювелирному искусству. Национальным банком Республики Казахстан выпускаются необычные монеты разной тематической направленности: редкие животные, выдающиеся личности, спорт, прикладное искусство, народные обряды и традиции, археологические находки и т. д.

Қазақстанның банкноттары халықаралық көрмелер мен байқауларда жоғары баға алады. Халықаралық банкнот қоғамдастығы (International Bank Note Society, IBNS) – бүкіл дүниежүзінен банкнот жинаушылардың тәуелсіз бірлестігі, олар жыл сайын интернет-дауыс беру арқылы жылдың үздік банкнотын таңдайды. Қоғамдастық мүшелері 90-нан астам елдердің сарапшылары болып табылады. Қазақстанда жасалған монеталар көптеген көрмелердің жүлдегерлері, 18 халықаралық марапатқа ие.

Пятый раздел каталога посвящен инвестиционным монетам. Инвестиционная монета – это монета из драгоценного металла, выпускаемая центральными банками и предназначенная в первую очередь для инвестирования и создания собственных сбережений населением. Инвестиционные монеты выпускаются из серебра, золота, платины и палладия.

В разделе 6 представлены монеты, не вошедшие в серии выпусков Национального банка Республики Казахстан, в разделе 7 – коллекционные монеты из благородных металлов Международной программы выпуска и реализации коллекционных монет из драгоценных металлов стран ЕвразЭС.

Банкноты Казахстана получают высокие оценки на международных выставках и конкурсах. Существует Международное банкнотное сообщество (International Bank Note Society, IBNS) – независимое объединение коллекционеров банкнот со всего мира, которые ежегодно выбирают лучшую банкноту года посредством интернет-голосования. Членами сообщества являются эксперты из более чем 90 стран. Монеты казахстанского производства являются призерами многочисленных выставок, имеют 18 международных наград.

**1 БӨЛІМ. ҚАЗАҚСТАН АУМАҒЫНАН
ТАБЫЛҒАН ЕЖЕЛГІ МОНЕТАЛАР
(VIII, XI–XIX ғғ.)**

**РАЗДЕЛ 1. ДРЕВНИЕ МОНЕТЫ,
НАЙДЕННЫЕ НА ТЕРРИТОРИИ
КАЗАХСТАНА (VIII, XI–XIX ВВ.)**

Түргеш тиындары. VIII ғасыр.
Мыс. Құю. Диаметрі: 20 мм, 25 мм

Тюргешские монеты. VIII век.
Медь. Литье. Диаметр: 20 мм, 25 мм

Қараханид дирхамдары. XI ғ.
Мыс. Шекіме. Диаметр: 25 мм, 28 мм.
Алматы облысында археологиялық қазба кезінде
табылған.

Дирхамы династии Караханидов. XI век.
Медь. Чеканка. Диаметр: 25 мм, 28 мм.
Археологические находки
в Алматинской области

Хиуа хандығының монеталары. XIX ғасыр.
Күміс. Шекіме.
Диаметрлері: 14 мм, 17 мм, 16 мм, 19 мм

Монеты Хивинского ханства. XIX век.
Серебро. Чеканка.
Диаметр: 14 мм, 17 мм, 16 мм, 19 мм

«Алтын Орда» тиыны» панносы.
Ақ түсті металл. Шекіме. Диаметрі – 15 мм.
Ресей Федерациясының Президенті
В. В. Путиннен

Панно «Монета «Золотая Орда».
Металл белого цвета. Чеканка. Диаметр – 15 мм.
От Президента Российской Федерации
В. В. Путина

Көтерме ақша. Юаньбао.
Жоғары сынамалы күміс. Құю.
Ені: 3,5 см, 2,2 см. Ұзындығы: 8 см, 4,4 см.
«Қазақстан халық банкі» АҚ-нан.
2020 жылғы 6 шілде

Деньги оптовые. Юаньбао.
Высокопробное серебро. Литье.
Ширина: 3,5 см, 2,2 см. Длина: 8 см, 4,4 см.
От АО «Народный банк Казахстана».
6 июля 2020 года

РЕСЕЙ МЕН КСРО БАНКНОТТАРЫ

Мемлекеттік несиелік билет. 1898 жылғы үлгі.
Номиналы – 1 рубль. Қағаз. Баспа.
Өлшемі: 14,9х9 см. Ресей

Мемлекеттік несиелік билет.
1905 жылғы үлгі. Номиналы – 3 рубль.
Қағаз. Баспа. Өлшемі: 14,4х9,9 см. Ресей

Мемлекеттік несиелік билет.
1910 жылғы үлгі. Номиналы – 100 рубль.
Қағаз. Баспа. Өлшемі: 5,9х12,3 см. Ресей

БАНКНОТЫ РОССИИ И СССР

Государственный кредитный билет. Образец
1898 года. Номинал – 1 рубль. Бумага. Печать.
Размер: 14,9х9 см. Россия

Государственный кредитный билет.
Образец 1905 года. Номинал – 3 рубля.
Бумага. Печать. Размер: 14,4х9,9 см. Россия

Государственный кредитный билет.
Образец 1910 года. Номинал – 100 рублей.
Бумага. Печать. Размер: 5,9х12,3 см. Россия

Мемлекеттік несиелік билет.
1918 жылғы үлгі. Номиналы – 5 рубль.
Қағаз. Баспа. Өлшемі: 15,6х9,9 см. Ресей

Государственный кредитный билет.
Образец 1918 года. Номинал – 5 рублей.
Бумага. Печать. Размер: 15,6х9,9 см. Россия

Мемлекеттік несиелік билет.
1918 жылғы үлгі. Номиналы – 5000 рубль.
Қағаз. Баспа. Өлшемі: 21х13,2см. Ресей

Государственный кредитный билет.
Образец 1918 года. Номинал – 5000 рублей.
Бумага. Печать. Размер: 21,3х13,2 см. Россия

Мемлекеттік несиелік билет.
1910 жылғы үлгі. Номиналы – 10000 рубль.
Қағаз. Баспа. Өлшемі: 21,3х13,2 см. Ресей

Государственный кредитный билет.
Образец 1910 года. Номинал – 10 000 рублей.
Бумага. Печать. Размер: 21,3х13,2 см. Россия

1961 жылғы үлгідегі банкнот.
Номиналы – 1 рубль. Қағаз. Баспа.
Өлшемі: 10,4х5,2 см. КСРО

Банкнота образца 1961 года.
Номинал – 1 рубль. Бумага. Печать.
Размер: 10,4х5,2 см. СССР

1961 жылғы үлгідегі банкнот.
Номиналы – 3 рубль.
Қағаз. Баспа. Өлшемі: 11,2х5,7 см. КСРО

Банкнота образца 1961 года.
Номинал – 3 рубля.
Бумага. Печать. Размер: 11,2х5,7 см. СССР

1961 жылғы үлгідегі банкнот.
Номиналы – 5 рубль.
Қағаз. Баспа. Өлшемі: 11,3х5,8 см. КСРО

Банкнота образца 1961 года.
Номинал – 5 рублей.
Бумага. Печать. Размер: 11,3х5,8 см. СССР

1961 жылғы үлгідегі банкнот.
Номиналы – 25 рубль.
Қағаз. Баспа. Өлшемі: 12,1х6,3 см. КСРО

Банкнота образца 1961 года.
Номинал – 25 рублей.
Бумага. Печать. Размер: 12,1х6,3 см. СССР

1991 жылғы үлгідегі банкнот.
Номиналы – 50 рубль.
Қағаз. Баспа. Өлшемі: 13,9х7,1 см. КСРО

Банкнота образца 1991 года.
Номинал – 50 рублей.
Бумага. Печать. Размер: 13,9х7,1 см. СССР

1992 жылғы үлгідегі банкнот.
Номиналы – 200 рубль.
Қағаз. Баспа. Өлшемі:14,4х7 см. КСРО

Банкнота образца 1992 года.
Номинал – 200 рублей.
Бумага. Печать. Размер: 14,4х7 см. СССР

2 БӨЛІМ. ТЕҢГЕ – ҰЛТТЫҚ ВАЛЮТАНЫҢ СЕРИЯЛАРЫ ЖӘНЕ МОНЕТА ҮЛГІЛЕРІ

РАЗДЕЛ 2. СЕРИИ И ОБРАЗЦЫ МОНЕТ НАЦИОНАЛЬНОЙ ВАЛЮТЫ – ТЕНГЕ

«Қазақстанның ұлттық валютасы»
алғашқы банкноттар бар альбом.

Номиналдар: 1, 3, 5, 10, 20, 50, 100 теңге.

1993 жылғы үлгі.

Жасанды былғары, қағаз. Баспа.

Өлшемі: 33,5x22,5 см.

«Харрисон и сыновья» компаниясының
шығарылымы. Ұлыбритания және Солтүстік
Ирландия Біріккен Корольдігі.
Қазақстан Республикасының Ұлттық банкінен

Альбом с первыми банкнотами
«Национальная валюта Казахстана».

Номинал: 1, 3, 5, 10, 20, 50, 100 тенге.

Образец 1993 года.

Дерматин, бумага. Печать.

Размер: 33,5x22,5 см.

Выпуск компании «Харрисон и сыновья».
Соединенное Королевство Великобритании и
Северной Ирландии. От Национального банка
Республики Казахстан

1993 жылғы үлгідегі банкнот. Номиналы –
1 теңге. Қағаз. Баспа. Өлшемі: 12,4x6,2 см

Банкнота образца 1993 года. Номинал –
1 тенге. Бумага. Печать. Размер: 12,4x6,2 см

1993 жылғы үлгідегі банкноттар салынған альбом.

Номиналдар: 1, 3, 5, 10, 20, 50, 100, 200 теңге.

Жасанды былғары, қағаз. Баспа.

Өлшемі: 16х28,5 см.

«Харрисон и сыновья» компаниясының шығарылымы. Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Біріккен Корольдігі.

Lonrho Plc компаниясынан. Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Біріккен Корольдігі

Альбом с образцами банкнот 1993 года.

Номинал: 1, 3, 5, 10, 20, 50, 200 тенге.

Дерматин, бумага. Печать. Размер: 16х28,5 см.

Выпуск компании «Харрисон и сыновья».

Соединенное Королевство Великобритании и Северной Ирландии.

От компании Lonrho Plc. Соединенное Королевство Великобритании и Северной Ирландии

1993 жылғы үлгідегі банкнот. Номиналы – 3 теңге. Қағаз. Баспа. Өлшемі: 12,4х6,2 см

Банкнота образца 1993 года. Номинал – 3 тенге. Бумага. Печать. Размер: 12,4х6,2 см

1993 жылғы үлгідегі банкнот. Номиналы – 5 теңге. Қағаз. Баспа. Өлшемі: 12,4х6,2 см

Банкнота образца 1993 года. Номинал – 5 тенге. Бумага. Печать. Размер: 12,4х6,2 см

1993 жылғы үлгідегі банкнот. Номиналы – 10 теңге. Қағаз. Баспа. Өлшемі:12,4х6,2 см

Банкнота образца 1993 года. Номинал – 10 тенге. Бумага. Печать. Размер: 12,4х6,2 см

1993 жылғы үлгідегі банкнот. Номиналы – 20 теңге. Қағаз. Баспа. Өлшемі:12,4х6,2 см

Банкнота образца 1993 года. Номинал – 20 тенге. Бумага. Печать. Размер: 12,4х6,2 см

1993 жылғы үлгідегі банкнот. Номиналы – 50 теңге. Қағаз. Баспа. Өлшемі:12,4х6,2 см

Банкнота образца 1993 года. Номинал – 50 тенге. Бумага. Печать. Размер: 12,4х6,2 см

1993 жылғы үлгідегі банкнот. Номиналы – 100 теңге. Қағаз. Баспа. Өлшемі:14,4х6,9 см

Банкнота образца 1993 года. Номинал – 100 тенге. Бумага. Печать. Размер: 14,4х6,9 см

**1993 жылғы үлгідегі алғашқы монеталар
1995 жылы 21 қазанда айналымға
шығарылды.**

1993 жылғы үлгідегі монета.
Номиналы 3 теңге. Диаметрі – 19 мм.
Мыс – никель қоспасы. Шекіме.
Топ жетекшісі – Т. Б. Сүлейменов.
Дизайны: А. В. Исмамбетов, В. П. Ивженко.
Мүсінші – Вернер Меберт (ФРГ)

Монета образца 1993 года. Номинал – 3 тенге.
Диаметр – 19 мм. Нейзильбер. Чеканка.
Руководитель группы – Т. Б. Сулейменов. Дизайн:
А. В. Исмамбетов, В. П. Ивженко. Скульптор –
Вернер Меберт (ФРГ)

3 теңгелік монетада қасқырдың (бөрінің) мифтік бейнесі кескінделген. Көк бөрі – ежелгі түркі халықтарына тән тотемдік бейне, оған тіпті сақ тайпасы да табынған. Монетадағы қасқыр бейнесі б. д. д. VI ғасырдағы Алтай ескерткіштерінен алынған. Көк бөріні барлық түркі халықтары ата-бабаларымыздың батылдығы мен игілігінің символы ретінде құрметтеген.

На монете 3 тенге представлено мифическое изображение волка. Волк – древний тотемический персонаж, которому поклонялись еще саки. Изображение взято из алтайских памятников VI в. до н. э. Волк был чтим всеми тюркскими народами как символ отваги и благородства наших предков.

**Монеты первого монетного ряда образца
1993 года были выпущены
в обращение 21 октября 1995 года.**

1993 жылғы үлгідегі монета.
Номиналы – 5 теңге. Диаметрі – 23 мм.
Мыс-никель қоспасы. Шекіме.
Топ жетекшісі – Т. Б. Сүлейменов.
Дизайны: А. В. Исмамбетов, В. П. Ивженко.
Мүсінші – Вернер Меберт (ФРГ)

Монета образца 1993 года. Номинал – 5 тенге.
Диаметр – 23 мм. Нейзильбер. Чеканка.
Руководитель группы – Т. Б. Сулейменов. Дизайн:
А. В. Исмамбетов, В. П. Ивженко. Скульптор –
Вернер Меберт (ФРГ)

5 теңгелік монетада барыстың мифтік бейнесі кескінделген. Барыс – Шығыс халықтарының мәдениетіндегі кеңінен танылған кейіпкерлердің бірі. Жыртқыш аң күштің, тектілік пен биліктің символын бейнелейді. Оның бейнесі адамдарды қара күштерден қорғайтын қасиетке ие деген сенім қалыптасқан. Барыстың бейнесі Есік қорғанынан табылған заттардан алынған.

На монете 5 тенге изображен мифический образ барса. Барс – один из популярных персонажей в культуре народов Востока. Кошачий хищник символизирует элитарность, силу и власть. Его образ носил сакральные функции, оберегая человека от темных сил. Изображение взято из изделий, найденных в Иссыкском кургане.

1993 жылғы үлгідегі монета.

Номиналы – 10 теңге. Диаметрі – 25 мм.

Мыс-никель қоспасы. Шекіме.

Топ жетекшісі – Т. Б. Сүлейменов.

Дизайны: А. В. Исмамбетов, В. П. Ивженко.

Мүсінші – Вернер Меберт (ФРГ)

Монета образца 1993 года.

Номинал – 10 тенге. Диаметр – 25 мм.

Нейзильбер. Чеканка.

Руководитель группы – Т. Б. Сулейменов.

Дизайн: А. В. Исмамбетов, В. П. Ивженко.

Скульптор – Вернер Меберт (ФРГ)

10 теңгелік монетада мифтік құстың бейнесі кескінделген. Құс – аспан мен күннің жалпыадамзаттық символы. Әтеш адамдарды зұлым күштерден, жамандық пен қорғайды. Құс бейнесі Пазырық қорғанының ат әбзелдерінің әшекейлерінен алынған.

На монете номиналом 10 тенге изображена мифическая птица. Птица – это общечеловеческий символ неба и солнца. Петух оберегает людей от нечистой силы, зла и хаоса. Изображение взято из конского убранства Пазырыкского кургана.

Айналымдағы тиындар жинағы

(2, 5, 10, 20, 50 тиын). 1993 жыл.

Сары түсті жартылай томпақ қорытпасы.

Шекіме. Диаметрі: 16,5 мм, 11 мм.

Топ жетекшісі – Т. Б. Сүлейменов.

Дизайнер, мүсінші – В.П. Ивженко

Набор циркуляционных монет:

(2, 5, 10, 50 тиынов). 1993 год.

Сплав полутомпақ желтого цвета. Чеканка.

Диаметр: 16,5 мм, 11 мм.

Руководитель группы – Т. Б. Сулейменов.

Дизайнер, скульптор – В. П. Ивженко

1993 жылғы үлгідегі тиындар 1994 жылғы 1 сәуірде айналымға шығарылды.

Тиыны в виде монет образца 1993 года были выпущены в обращение 1 апреля 1994 года.

1994–2003 жылдары «Әл-Фараби» сериясы бойынша номиналдары 200, 500, 1000, 5000 және 10 000 теңгелік банкноттар айналымға шығарылды.

В 1994–2003 годах были выпущены в обращение банкноты серии «Аль-Фараби» номиналом 200, 500, 1000, 2 000, 5 000 и 10 000 тенге.

1993 жылғы үлгідегі банкнот. Номиналы – 200 теңге. Қағаз. Баспа. Өлшемі: 14,4x6,9 см.

Банкнота образца 1993 года. Номинал – 200 тенге. Бумага. Печать. Размер: 14,4x6,9 см

1994 жылғы үлгідегі алғашқы банкнот альбомы.
Номиналы – 200 теңге.
Дерматин, қағаз. Баспа.
Өлшемі: 16x28,5 см. «Харрисон и сыновья» компаниясының шығарылымы.
«Харрисон и сыновья» компаниясының басшыларынан. Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Біріккен Корольдігі

Альбом с первой банкнотой образца 1994 года. Номинал – 200 тенге.
Дерматин, бумага. Печать. Размер: 16x28,5 см.
Выпуск компании «Харрисон и сыновья». От руководителей компании «Харрисон и сыновья». Соединенное Королевство Великобритании и Северной Ирландии

1994 жылғы үлгідегі алғашқы банкнот альбомы.
Номиналы – 1000 теңге.
Дерматин, қағаз. Баспа. Өлшемі: 16х28,5 см. «Харрисон и сыновья» компаниясының шығарылымы. «Харрисон и сыновья» компаниясының басшыларынан. Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Біріккен Корольдігі

Альбом с первой банкнотой образца 1994 года. Номинал – 1000 тенге.
Дерматин, бумага. Печать. Размер: 16х28,5 см.
Выпуск компании «Харрисон и сыновья». От руководителей компании «Харрисон и сыновья». Соединенное Королевство Великобритании и Северной Ирландии

1994 жылғы үлгідегі банкнот.
Номиналы – 1000 теңге.
Қағаз. Баспа. Өлшемі: 14,4х6,9 см

Банкнота образца 1994 года.
Номинал – 1000 тенге.
Бумага. Печать. Размер: 14,4х6,9 см

1999 жылғы үлгідегі банкнот.
Номиналы – 500 теңге.
Қағаз. Баспа. Өлшемі: 14,4х6,9 см

Банкнота образца 1999 года.
Номинал – 500 тенге.
Бумага. Печать. Размер: 14,4х6,9 см

1999 жылғы үлгідегі банкнот.
Номиналы – 1000 теңге.
Қағаз. Баспа. Өлшемі: 14,4х6,9 см

Банкнота образца 1999 года.
Номинал – 1000 тенге.
Бумага. Печать. Размер: 14,4х6,9 см

2000 жылғы үлгідегі банкнот.
Номиналы – 2000 теңге.
Қағаз. Баспа. Өлшемі: 14,4х6,9 см

Банкнота образца 2000 года.
Номинал – 2000 тенге.
Бумага. Печать. Размер: 14,4х6,9 см

2001 жылғы үлгідегі алғашқы банкнот альбомы.
Номиналы – 5000 теңге.
Дерматин, қағаз. Баспа. Өлшемі: 30х21 см.
Қазақстан Республикасының Ұлттық банкінен

Альбом с первой банкнотой образца 2001 года. Номинал – 5000 тенге.
Дерматин, бумага. Печать. Размер: 30х21 см.
От Национального банка Республики Казахстан

2001 жылғы үлгідегі естелік банкнот.

Номиналы – 5000 теңге.

Қағаз. Баспа. Өлшемі: 14,9х7,4 см

Банкнота памятная образца 2001 года.

Номинал – 5000 тенге.

Бумага. Печать. Размер: 14,9х7,4 см

2002 жылғы үлгідегі алғашқы банкнот альбомы.

Номиналы – 10 000 теңге.

Дерматин, қағаз. Баспа. Өлшемі: 30х21 см.

Қазақстан Республикасының Ұлттық банкінен

Альбом с первой банкнотой образца

2002 года. Номинал – 10 000 тенге.

Дерматин, бумага. Печать. Размер: 30х21 см.

От Национального банка

Республики Казахстан

2003 жылғы үлгідегі банкнот.

Номиналы – 10 000 теңге.

Қағаз. Баспа. Өлшемі: 14,9х7,4 см

Банкнота образца 2003 года.

Номинал – 10 000 тенге.

Бумага. Печать. Размер: 14,9х7,4 см

2006 жылы ұлттық валютаның «Бәйтерек» деп аталатын үшінші буыны жаңа дизайнмен номиналы 200, 500, 1000, 2000, 5000 және 10000 теңгелік банкноттар айналымға шығарылды. Бұл банкноттар 2020 жылдың қазан айында айналымнан алынды.

В 2006 году в обращение было выпущено третье поколение национальной валюты с новым дизайном банкнот под названием «Бәйтерек» номиналом 200, 500, 1000, 2000, 5000 и 10 000 тенге. Эти банкноты были выведены из обращения в октябре 2020 года.

200 ТЕҢГЕ

500 ТЕҢГЕ

1000 ТЕҢГЕ

2000 ТЕҢГЕ

2006 жылғы үлгідегі алғашқы банкноттар альбомы. Номиналдар: 200, 500, 1000, 2000, 5000, 10 000 теңге. Дерматин, қағаз. Баспа. Өлшемі: 51,5х60,5 см. Қазақстан Республикасының Ұлттық банкінен. 2006 жылғы 15 қараша

Альбом с банкнотами образца 2006 года. Номинал: 200, 500, 1000, 2000, 5000, 10 000 тенге. Дерматин, бумага. Печать. Размер: 51,5х60,5 см. От Национального банка Республики Казахстан. 15 ноября 2006 года

2006 жылғы үлгідегі банкнот. Номиналы – 200 теңге. Қағаз. Баспа. Өлшемі: 12,6х6,4 см

Банкнота образца 2006 года. Номинал – 200 тенге. Бумага. Печать. Размер: 12,6х6,4 см

2006 жылғы үлгідегі банкнот. Номиналы – 500 теңге. Қағаз. Баспа. Өлшемі: 13,0х7 см

Банкнота образца 2006 года. Номинал – 500 тенге. Бумага. Печать. Размер: 13,0х7 см

2006 жылғы үлгідегі банкнот.
Номиналы – 1000 теңге. Қағаз. Баспа.
Өлшемі: 13,4x7,0 см

Банкнота образца 2006 года.
Номинал – 1000 тенге. Бумага. Печать.
Размер: 13,4x7,0 см

2006 жылғы үлгідегі банкнот.
Номиналы – 2000 теңге. Қағаз. Баспа.
Өлшемі: 13,9x7,3 см

Банкнота образца 2006 года.
Номинал – 2000 тенге. Бумага. Печать.
Размер: 13,9x7,3 см

2006 жылғы үлгідегі банкнот.
Номиналы – 5000 теңге. Қағаз. Баспа.
Өлшемі: 14,4x7,6 см

Банкнота образца 2006 года.
Номинал – 5000 тенге. Бумага. Печать.
Размер: 14,4x7,6 см

2006 жылғы үлгідегі банкнот.

Номиналы – 10000 теңге. Қағаз. Баспа. Өлшемі:
14,9x7,9 см

Банкнота образца 2006 года.

Номинал – 10000 тенге. Образец. Бумага.
Печать. Размер: 14,9x7,9 см

1997 жылғы үлгідегі монета.

Номиналы – 1 теңге.

Диаметрі – 15 мм. Жез. Шекіме.

Дизайны: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин.

Мүсіншілер: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин,
М. А. Байтаков

Монета образца 1997 года. Номинал – 1 тенге.

Диаметр – 15 мм. Латунь. Чеканка.

Дизайн: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин.

Скульпторы: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин,
М. А. Байтаков

1997 жылғы үлгідегі монета.

Номиналы – 5 теңге.

Диаметрі – 17 мм. Жез. Шекіме.

Дизайны: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин.

Мүсіншілер: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин,
М. А. Байтаков

Монета образца 1997 года. Номинал – 5 тенге.

Диаметр – 17 мм. Латунь. Чеканка.

Дизайн: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин.

Скульпторы: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин,
М.А. Байтаков

1997 жылғы үлгідегі монета.

Номиналы – 10 теңге.

Диаметрі – 19 мм. Жез. Шекіме.

Дизайны: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин.

Мүсіншілер: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин,
М. А. Байтаков

Монета образца 1997 года. Номинал – 10 тенге.

Диаметр – 19 мм. Латунь. Чеканка.

Дизайн: В.И. Ивженко, А.П. Золотухин.

Скульпторы: В.И. Ивженко, А.П. Золотухин,
М. А. Байтаков

1997 жылғы үлгідегі монета.

Номиналы – 20 теңге.
Диаметрі – 18 мм. Нейзильбер. Шекіме.
Дизайны: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин.
Мүсіншілер: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин,
М. А. Байтаков

Монета образца 1997 года.

Номинал – 20 тенге.
Диаметр – 18 мм. Нейзильбер. Чеканка.
Дизайн: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин.
Скульпторы: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин,
М. А. Байтаков

Номиналы 100 теңгелік монета.

2002 жылы 1 шілдеде айналымға шығарылған.
Нейзильбер. Шекіме. Диаметр – 24 мм.
Дизайны: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин.
Мүсіншілер: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин,
С. Б. Васильев

Монета номиналом 100 тенге. Выпущена в обращение 1 июля 2002 года.

Нейзильбер. Чеканка. Диаметр – 24 мм.
Дизайн: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин.
Скульпторы: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин,
С.Б. Васильев

1997 жылғы үлгідегі монета.

Номиналы – 50 теңге.
Диаметрі – 23 мм. Нейзильбер. Шекіме.
Дизайны: В. И. Ивженко, А.П.Золотухин.
Мүсіншілер: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин,
М. А. Байтаков

Монета образца 1997 года.

Номинал – 50 тенге.
Диаметр – 23 мм. Нейзильбер. Чеканка.
Дизайн: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин.
Скульпторы: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин,
М. А. Байтаков.

**«Қазақстан монеталары. 1993–2003»
кәдесыйлық жинағы.**

Номиналдары: 1, 5, 10, 20, 50, 100 теңге.
Диаметрі: 15 мм, 17,3 мм, 19,6 мм, 18,3 мм, 23 мм.
Нейзильбер, нибрасс. Шекіме.
Дизайны: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин.
Мүсіншілер: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин,
М. А. Байтаков

Набор сувенирный

«Монеты Казахстана. 1993–2003».
Номинал: 1, 5, 10, 20, 50, 100 тенге.
Диаметр: 15 мм, 17,3 мм, 19,6 мм, 18, 3 мм, 23 мм.
Нейзильбер, нибрасс. Чеканка.
Дизайн: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин.
Скульпторы: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин,
М. А. Байтаков

2011 жылдан бастап ұлттық валютаның төртінші буыны «Самұрық» сериясына жататын номиналдары 500, 1000, 2000, 5000, 10000 және 20000 теңгелік банкноттар айналымға енгізілді. Теңге 17 қорғаныс дәрежесіне ие: су таңбасы, қауіпсіздік жіптері, мөлдір ұяшық, ультрафиолет қорғанысы, сериялық нөмірлер, сәйкес бейнелер. Сондықтан теңге әлемдегі ең қорғалған валюталардың қатарына кіреді.

С 2011 года в серии «Самрук» четвертого поколения национальной валюты выпущены в обращение банкноты номиналом 500, 1000, 2000, 5000, 10 000 и 20 000 тенге. Тенге имеет 17 степеней защиты. Это водяные знаки, защитные нити, прозрачное окно, ультрафиолетовая защита, серийные номера, совмещающиеся изображения. Поэтому казахстанский тенге входит в число наиболее защищенных валют мира.

2017 жылғы үлгідегі банкнот.
Номиналы – 500 теңге. Қағаз. Баспа.
Өлшемі: 6,7х13 см

Банкнота образца 2017 года.
Номинал – 500 тенге.
Бумага. Печать. Размер: 6,7х13 см

2012 жылғы үлгідегі банкнот.
Номиналы – 2000 теңге.
Қағаз. Баспа. Өлшемі: 7,4х14 см

Банкнота образца 2012 года.
Номинал – 2000 тенге.
Бумага. Печать. Размер: 7,4х14 см

2011 жылғы үлгідегі банкнот.
Номиналы – 5000 теңге.
Қағаз. Баспа. Өлшемі: 14,6x7,6 см

Банкнота образца 2011 года.
Номинал – 5000 тенге.
Бумага. Печать. Размер: 14,6x7,6 см

2012 жылғы үлгідегі банкнот.
Номиналы – 5000 теңге.
Қағаз. Баспа. Өлшемі: 14,3x7,6 см

Банкнота образца 2012 года.
Номинал – 5000 тенге.
Бумага. Печать. Размер: 14,3x7,6 см

2012 жылғы үлгідегі банкнот.
Номиналы – 10 000 теңге. Қағаз. Баспа. Өлшемі:
14,9x7,9 см

Банкнота образца 2012 года.
Номинал – 10 000 тенге.
Бумага. Печать. Размер: 14,9x7,9 см

2013 жылғы үлгідегі банкнот.
Номиналы – 20 000 теңге.
Қағаз. Баспа. Өлшемі: 7,7х15 см

Банкнота образца 2013 года.
Номинал – 20 000 тенге.
Бумага. Печать. Размер: 7,7х15 см

3 БӨЛІМ. МЕРЕЙТОЙЛЫҚ ЖӘНЕ ЕСТЕЛІК БАНКНОТТАР МЕН МОНЕТАЛАР

2006 жылы жаңа дизайндағы бірнеше естелік банкнот әзірленіп, айналымға шығарылды.

2008 жылы ұлттық валюта – теңгенің енгізілуінің 15 жылдығына арналған, номиналы 5000 теңгелік банкнот айналымға енгізілді. 2010 жылы Қазақстанның Еуропадағы қауіпсіздік және ынтымақтастық ұйымындағы төрағалық етуіне арналған номиналы 1000 теңгелік ескерткіш банкнот айналымға шығарылды. 2011 жылы 7-ші қысқы Азия ойындарына арналған номиналы 2000 теңгелік естелік банкнот, Қазақстан Республикасының Ислам Конференциясы Ұйымындағы төрағалық етуіне арналған номиналы 1000 теңгелік естелік банкноты шығарылды.

Қазақстан тәуелсіздігінің 20 жылдығына арналған номиналы 10 000 теңгелік естелік банкнот Халықаралық банкноттар қауымдастығы (IBNS) байқауының қорытындысы бойынша 2011 жылдың ең үздік банкноты болып табылды.

2014 жылы түркі жазуына арналған қазақстандық «Күлтегін» естелік банкноты 2013 жылғы Халықаралық банкноттар қауымдастығының (IBNS) нұсқасы бойынша ең үздік банкнотқа айналды.

РАЗДЕЛ 3. ЮБИЛЕЙНЫЕ И ПАМЯТНЫЕ БАНКНОТЫ И МОНЕТЫ

В 2006 году были разработаны и выпущены в обращение несколько памятных банкнот с новым дизайном.

В 2008 году была выпущена в обращение банкнота номиналом 5000 тенге, посвященная 15-летию введения национальной валюты – тенге; в 2010 году – памятная банкнота номиналом 1000 тенге, посвященная председательству Казахстана в Организации по безопасности и сотрудничеству в Европе; в 2011 году – памятная банкнота номиналом 2000 тенге, посвященная 7-м зимним Азиатским играм, и памятная банкнота номинальной стоимостью 1000 тенге, посвященная председательству Республики Казахстан в Организации Исламская конференция.

Памятная банкнота номиналом 10 000 тенге, посвященная 20-летию Независимости Казахстана, была признана лучшей банкнотой 2011 года по итогам конкурса Международного банкнотного сообщества (IBNS).

В 2014 году казахстанская памятная банкнота «Күлтегін», посвященная памятнику тюркской письменности, стала лучшей банкнотой 2013 года по версии Международного банкнотного сообщества (IBNS).

2008 жылғы үлгідегі естелік банкнот.
Номиналы – 5000 теңге.
Қағаз. Баспа. Өлшемі: 14,4х7,6 см

Банкнота памятная образца 2008 года.
Номинал – 5000 тенге.
Бумага. Печать. Размер: 14,4х7,6 см

2010 жылғы үлгідегі естелік банкнот.
Номиналы – 1000 теңге. Қағаз. Баспа.
Өлшемі: 13,4х7,0 см

Банкнота памятная образца 2010 года.
Номинал – 1000 тенге. Бумага. Печать.
Размер: 13,4х7,0 см

2011 жылғы үлгідегі естелік банкнот.
Номиналы – 2000 теңге. Қағаз. Баспа.
Өлшемі: 13,9х7,3см

Банкнота памятная образца 2011 года.
Номинал – 2000 тенге. Бумага. Печать.
Размер: 13,9х7,3 см

2011 жылғы үлгідегі естелік банкнот.
Номиналы – 1000 теңге. Қағаз. Баспа.
Өлшемі: 13,4х7,0 см

Банкнота памятная образца 2011 года.
Номинал – 10 00 тенге. Бумага. Печать.
Размер: 13,4х7,0 см

2013 жылғы үлгідегі естелік банкнот.
Номиналы – 1000 теңге. Қағаз. Баспа.
Өлшемі: 13,4х7,0 см

Банкнота памятная образца 2013 года.
Номинал – 1000 тенге. Бумага. Печать.
Размер: 13,4х7,0 см

2011 жылғы үлгідегі естелік банкнот.
Номиналы – 10 000 теңге.
Қағаз. Баспа. Өлшемі: 14,9х7,9 см

Банкнота памятная образца 2011 года.
Номинал – 10 000 тенге.
Бумага. Печать. Размер: 14,9х7,9 см

2021 жылғы үлгідегі мерейтойлық банкнот.

Номиналы – 20 000 теңге. Қазақстан

Республикасы Тәуелсіздігінің

30 жылдығына арналған.

Қағаз. Баспа. Өлшемі: 15,5х7,9 см

Банкнота юбилейная образца 2021 года.

Номинал – 20 000 тенге.

Посвящена 30-летию Независимости

Республики Казахстан. Бумага. Печать.

Размер: 15,5х7,9 см

Тұрақты айналымдағы монеталардан басқа, Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі алтыннан, күмістен және нейзильбер қоспасынан коллекциялық және естелік монеталарды шығарды. Олар мерейтойлық тарихи күндерге, елеулі оқиғаларға, көрнекті тұлғаларға, мәдени ескерткіштерге, ғылым, мәдениет пен спорт саласындағы жетістіктерге арналған.

Кроме монет, которые находятся в постоянном обращении, Национальный банк Республики Казахстан также выпускает коллекционные и памятные монеты из золота, серебра и нейзильбера. Они посвящены юбилейным историческим датам, важным событиям, выдающимся личностям, памятникам культуры, достижениям в области науки, культуры и спорта.

«БҰҰ 50 жыл» мерейтойлық монетасы.

Номиналы – 20 теңге.

1995 жыл. Нейзильбер. Шекіме.

Диаметрі – 31 мм.

Дизайны – М. А. Байтаков.

Мүсіншілер: М. А. Байтаков, В. И. Ивженко

Монета юбилейная «50 лет ООН».

Номинал – 20 тенге. 1995 год.

Нейзильбер. Чеканка. Диаметр – 31 мм.

Дизайн – М. А. Байтаков.

Скульпторы: М. А. Байтаков, В. И. Ивженко

«Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігіне 5 жыл» мерейтойлық монетасы.

Номиналы – 20 теңге. 1996 жыл. Нейзильбер.

Шекіме. Диаметр – 31 мм.

Дизайны – В.И. Ивженко.

Мүсіншілер: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин

Монета юбилейная «5 лет Независимости Республики Казахстан».

Номинал – 20 тенге. 1996 год.

Нейзильбер. Чеканка. Диаметр – 31 мм.

Дизайн – В. И. Ивженко.

Скульпторы: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин

**«1997. Татулық пен еске алу жылы»
естелік монетасы.**

Номиналы – 20 теңге. Нейзильбер. Шекіме.
Диаметрі – 31 мм.
Дизайны: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин.
Мүсінші – А. П. Золотухин

Монета памятная

«1997. Год согласия и памяти».

Номинал – 20 тенге.
Нейзильбер. Чеканка. Диаметр – 31 мм.
Дизайн: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин.
Скульптор – А. П. Золотухин

«Астана» естелік монетасы.

Номиналы – 20 теңге. 1998 жыл. Нейзильбер.
Шекіме. Диаметр – 31 мм.
Мүсіншілер: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин,
М. А. Байтаков

Монета памятная «Астана».

Номинал – 20 тенге. 1998 год.
Нейзильбер. Чеканка. Диаметр – 31 мм.
Скульпторы: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин,
М. А. Байтаков

**«Ұлы Отан соғысындағы Жеңістің
55 жылдығына» естелік монетасы.**

Номиналы – 50 теңге. 2000 жыл. Нейзильбер.
Шекіме. Диаметр – 31 мм.
Дизайны: В. П. Ивженко, А. Г. Басенов.
Мүсіншілер: В. П. Ивженко, Д. Г. Сүлейменов

**Монета юбилейная «55 лет Победе в Великой
Отечественной войне 1941–1945 гг.».**

Номинал – 50 тенге. 2000 год.
Нейзильбер. Чеканка. Диаметр – 31 мм.
Дизайн: В. П. Ивженко, А. Г. Басенов.
Скульпторы: В. П. Ивженко, Д. Г. Сулейменов

**«Қазақстанның Тәуелсіздігіне 10 жыл» естелік
монетасы.**

Номиналы – 50 теңге. 2001 жыл.
Нейзильбер. Шекіме. Диаметр – 31 мм.
Дизайны: В. П. Ивженко, А. П. Золотухин.
Мүсіншілер: В. Н. Фоминых, В. В. Лютин

**Монета юбилейная «10 лет Независимости
Казахстана».**

Номинал – 50 тенге. 2001 год.
Нейзильбер. Чеканка. Диаметр – 31 мм.
Дизайн: В. П. Ивженко, А. П. Золотухин.
Скульпторы: В. Н. Фоминых, В. В. Лютин

«Ж. Жабаевқа 150 жыл» мерейтойлық монетасы. Номиналы – 20 теңге. 1996 жыл.
Нейзильбер. Шекіме. Диаметрі – 31 мм.
Дизайны – А. П. Золотухин.
Мүсіншілер: А. П. Золотухин, М. А. Байтаков,
В. И. Ивженко

Монета юбилейная «150 лет Ж. Жабаеву».
Номинал – 20 тенге. 1996 год.
Нейзильбер. Чеканка. Диаметр – 31 мм.
Дизайн – А. П. Золотухин.
Скульпторы: А. П. Золотухин, М. А. Байтаков,
В. И. Ивженко

«Сәбит Мұқановқа 100 жыл» мерейтойлық монетасы. Номиналы – 50 теңге. 2000 жыл.
Нейзильбер, шекіме.
Диаметрі – 31 мм. Дизайны – А. Г. Басенов.
Мүсінші – Д. Г. Сүлейменов

Монета юбилейная «100 лет Сабиту Муканову».
Номинал – 50 тенге. 2000 год.
Нейзильбер. Чеканка. Диаметр – 31 мм.
Дизайн – А. Г. Басенов.
Скульптор – Д. Г. Сулейменов

«Ғабит Мүсіреповке 100 жыл» мерейтойлық монетасы. Номиналы – 50 теңге. 2002 жыл.
Нейзильбер. Шекіме.
Диаметрі – 31 мм.
Дизайны – А. Г. Басенов.
Мүсінші – Д. Батырбеков

Монета юбилейная «100 лет Габиту Мусрепову». Номинал – 50 тенге. 2002 год.
Нейзильбер. Чеканка. Диаметр – 31 мм.
Дизайн – А. Г. Басенов.
Скульптор – Д. Батырбеков

«Ғабиден Мұстафинге 100 жыл» мерейтойлық монетасы. Номиналы – 50 теңге. 2002 жыл.
Нейзильбер. Шекіме.
Диаметрі – 31 мм.
Дизайны – А. Г. Басенов.
Мүсінші – В. П. Ивженко.

Монета юбилейная «100 лет Габидену Мустафину». Номинал – 50 тенге. 2002 год.
Нейзильбер. Чеканка. Диаметр – 31 мм.
Дизайн – А. Г. Басенов.
Скульптор – В. П. Ивженко

«Қаныш Сәтбаевқа 100 жыл» мерейтойлық монетасы. Номиналы – 20 теңге. 1999 жыл.
Нейзильбер. Шекіме. Диаметрі – 31 мм.
Дизайны: В. И. Ивженко, Д. Г. Сүлейменов.
Мүсінші – Д. Г. Сүлейменов

Монета юбилейная «100 лет К. И. Сатпаеву».
Номинал – 20 тенге. 1999 год. Нейзильбер.
Чеканка. Диаметр – 31 мм.
Дизайн: В. И. Ивженко, Д. Г. Сулейменов.
Скульптор – Д. Г. Сулейменов

«Мұхтар Әуезовке 100 жыл» мерейтойлық монетасы. Номиналы – 20 теңге. 1997 жыл.
Нейзильбер. Шекіме. Диаметрі – 31 мм.
Дизайны – А. П. Золотухин.
Мүсіншілер: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин

Монета юбилейная «100 лет Мухтару Ауэзову».
Номинал – 20 тенге. 1997 год.
Нейзильбер. Чеканка. Диаметр – 31 мм.
Дизайн – А. П. Золотухин.
Скульпторы: В. И. Ивженко, А. П. Золотухин

Proof сапалы алтын мен күмістен жасалған мерейтойлық және естелік монеталарды Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің Қазақстан теңге сарайы шығарады. Олар Қазақстан Республикасының ақша бірлігі, оларда көрсетілген номиналға сәйкес төлем қабілеттілігі бар, бірақ олардың негізгі мақсаты мәдени-ағарту болып табылады. Естелік монеталар қатаң шектеулі басылымда шығарылған.

2000 жылғы 1 қыркүйекте Түркістан қаласының 1500 жылдығына арналған номиналы 500 теңгелік **proof** сапасымен мерейтойлық алтын монеталар, номиналы 100 теңгелік proof сапасымен мерейтойлық күміс монеталар және номиналы 50 теңгелік нейзильбер қорытпасынан жасалған мерейтойлық монеталар айналымға шығарылды.

Юбилейные и памятные монеты из золота и серебра качества **proof** выпускаются Казахстанским монетным двором Национального банка Республики Казахстан. Они являются валютой Республики Казахстан, обладают платежеспособностью в соответствии с обозначенным на них номиналом, но основное их назначение – культурно-просветительское. Памятные монеты выпускаются строго ограниченным тиражом.

1 сентября 2000 года в обращение были выпущены юбилейные золотые монеты качества **proof** номиналом 500 тенге, юбилейные серебряные монеты качества proof номиналом 100 тенге и юбилейные монеты из сплава нейзильбер номиналом 50 тенге, посвященные 1500-летию города Туркестана.

2000 жылғы үлгідегі «Қожа Ахмет Ясауи кесенесі» естелік монетасы.

Номиналы – 100 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 37 мм

Монета памятная «Мавзолей Ходжи Ахмеда Яссауи» образца 2000 года.

Номинал – 100 тенге. Серебро. Чеканка proof.
Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

2000 жылғы үлгідегі «500 теңге» мерейтойлық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Алтын. Proof шекімесі.
Салмағы – 7,78 г. Диаметрі – 22 мм

Монета юбилейная «500 тенге» образца 2000 года. Номинал – 500 тенге.

Золото. Чеканка proof.
Вес – 7,78 г. Диаметр – 22 мм

2003 жылғы үлгідегі «Теңгеге 10 жыл. Мемлекеттік ту» мерейтойлық монетасы.

Номиналы – 1000 теңге. Күміс, эмаль.
Proof шекімесі.

Салмағы – 67,25 г. Диаметрі – 50 мм

Монета юбилейная «10 лет тенге. Государственный флаг» образца 2003 года.

Номинал – 1000 тенге.
Серебро, эмаль. Чеканка proof. Вес – 67,25 г.
Диаметр – 50 мм

2003 жылғы үлгідегі «Теңгеге 10 жыл. Мемлекеттік елтаңба» мерейтойлық монетасы.

Номиналы – 1000 теңге. Күміс, эмаль.
Proof шекімесі.

Салмағы – 67,25 г. Диаметрі – 50 мм

Монета юбилейная «10 лет тенге. Государственный герб» образца 2003 года.

Номинал – 1000 тенге.
Серебро, эмаль. Чеканка proof. Вес – 67,25 г.
Диаметр – 50 мм

**2008 жылғы үлгідегі «Теңгеге 15 жыл»
мерейтойлық монетасы.**

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм

**Монета юбилейная «15 лет тенге»
образца 2008 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм**

**2008 жылғы үлгідегі «Астанаға 10 жыл»
мерейтойлық монетасы.**

Номиналы – 5000 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 1 кг. Диаметрі – 10 см

**Монета юбилейная «Астана. 10 лет» образца
2008 года. Номинал – 5000 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 1 кг. Диаметр – 10 см**

4 БӨЛІМ. КОЛЛЕКЦИЯЛЫҚ МОНЕТАЛАР СЕРИЯСЫ

Коллекциялық монеталарды шығаруды мемлекет немесе банктер жүзеге асырады және олар елеулі оқиғаларға, тарихи тұлғалардың мерейтойларына, батыр қалаларға және т.б. мерекелік күндерге арналады. Мұндай монеталар банк бөлімшелерінде сатылады. Коллекциялық монеталар санатына естелік және мерейтойлық монеталар, белгілі бір тақырыптағы номиналдар жиынтығы кіруі мүмкін. Монеталар әдетте бағалы металдардан (күміс, алтын) соғылады.

Коллекциялық монеталарды соғу үшін әдетте сапасы жағынан өте жоғары proof шекімесін қолданады. Proof сапалы монеталарында жиектемесінің шеттері өте тегіс болып келеді. Жылтыр бетінде көмескі бейнелер суреттеледі. Монета соғылып шыққаннан соң зақымдалудан сақталуы үшін тез арада пластикке салынады.

4.1. «Қазақстан петроглифтері» сериясы

2000 жылғы үлгідегі «Көк тәңірі» естелік монетасы. Номиналы – 500 теңге.
Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 37 мм

Монета памятная «Солярное божество» образца 2000 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

РАЗДЕЛ 4. СЕРИЯ КОЛЛЕКЦИОННЫХ МОНЕТ

Выпуск коллекционных монет осуществляется банками или государством и обычно приурочен к знаменательным и памятным событиям, юбилеям выдающихся исторических личностей и др. Такие монеты продаются в банковских отделениях. К категории коллекционных монет могут быть отнесены памятные и юбилейные монеты, наборы номиналов с определенной тематикой. Монеты обычно изготавливаются из благородных металлов (золото и серебро).

Для чеканки коллекционных монет обычно применяют proof – технологию чеканки монет высшего качества. Монеты качества proof имеют ровное зеркальное поле и контрастирующий с ним матовый рельеф рисунка. Чтобы избежать повреждения чрезвычайно уязвимой поверхности монет, сразу после чеканки их помещают в прозрачные пластиковые капсулы.

4.1. Серия «Петроглифы Казахстана»

2001 жылғы үлгідегі «Ұмай» естелік монетасы. Номиналы – 500 теңге.
Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 37 мм

Монета памятная «Умай» образца 2001 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 24,00 г. Диаметр: 37 мм

2002 жылғы үлгідегі «Белгі» естелік монетасы.

Номиналы – 500 теңге.

Күміс. Proof шекімесі.

Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 37 мм

Монета памятная «Белгі» образца 2002 года.

Номинал – 500 тенге.

Серебро. Чеканка proof.

Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

2004 жылғы үлгідегі «Ойшыл» коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс.

Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 37 мм

Монета коллекционная «Мыслитель» образца 2004 года.

Номинал – 500 тенге. Серебро.

Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

2005 жылғы үлгідегі «Салт атты» коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс.

Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 37 мм

Монета коллекционная «Всадник» образца 2005 года.

Номинал – 500 тенге. Серебро.

Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

2006 жылғы үлгідегі «Арба» коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс.

Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 37 мм

Монета коллекционная «Колесница» образца 2006 года.

Номинал – 500 тенге. Серебро.

Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

2007 жылғы үлгідегі «Асыл бұғы» коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс.

Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 37 мм

Монета коллекционная «Благородный олень» образца 2007 года. Номинал – 500 тенге.

Серебро. Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

4.2. «Қазақстанның Қызыл кітабы» сериясы

«Қар барысы» естелік монетасы Қазақстанның сирек кездесетін және жойылып бара жатқан жануарлар түрлеріне арналған серияны ашқан алғашқы күміс монета болып табылады. Монета 2001 жылдың 30 қаңтарында айналымға шығарылды.

2001 жылғы үлгідегі «Ілбісін» коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 37 мм

Монета памятная «Снежный барс» образца 2001 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

4.2. Серия «Красная книга Казахстана»

Памятная монета «Снежный барс» является первой серебряной монетой, которая открывает серию, посвященную редким и исчезающим видам животных Казахстана. Монета была выпущена в обращение 30 января 2001 года.

2001 жылғы үлгідегі «Сайғақ» естелік монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 37 мм

Монета памятная «Сайгак» образца 2001 года.

Номинал – 500 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

2002 жылғы үлгідегі «Арқар» естелік монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 37 мм

Монета памятная «Архар» образца 2002 года.

Номинал – 500 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

2003 жылғы үлгідегі «Дуадақ» коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 37 мм

**Монета коллекционная «Дрофа»
образца 2003 года.** Номинал – 500 тенге.

Серебро. Чеканка proof.
Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

2004 жылғы үлгідегі

«Ителгі» коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.

Салмағы – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

Монета коллекционная «Сокол-балобан»
образца 2004 года. Номинал – 500 тенге.

Серебро. Чеканка proof.

Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

2005 жылғы үлгідегі

«Жайран» коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.

Салмағы – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

Монета коллекционная «Джейран»
образца 2005 года. Номинал – 500 тенге.

Серебро. Чеканка proof.

Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

2006 жылғы үлгідегі «Алтай ұлары»
коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.

Салмағы – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

Монета коллекционная «Алтайский улар»
образца 2006 года. Номинал – 500 тенге.

Серебро. Чеканка proof.

Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

2007 жылғы үлгідегі «Жалбағай»
коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.

Салмағы – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

Монета коллекционная «Колпица»
образца 2007 года. Номинал – 500 тенге.

Серебро. Чеканка proof.

Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

2008 жылғы үлгідегі «Тянь-шань қоңыр аюы»
коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.

Салмағы – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

Монета коллекционная
«Тянь-шаньский бурый медведь»
образца 2008 года. Номинал – 500 тенге.

Серебро. Чеканка proof.

Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

**2009 жылғы үлгідегі «Үнді жайрасы»
коллекциялық монетасы.**

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 37 мм

**Монета коллекционная «Дикобраз» образца
2009 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм**

**2010 жылғы үлгідегі «Бұйра бірқазан»
коллекциялық монетасы.**

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 38,6 мм

**Монета коллекционная «Кудрявый пеликан»
образца 2010 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 24,00 г. Диаметр – 38,6 мм**

**2011 жылғы үлгідегі «Қаршыға реңді жапалақ»
коллекциялық монетасы.**

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 38,6 мм

**Монета коллекционная «Ястребиная сова»
образца 2011 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 24,00 г. Диаметр – 38,6 мм**

**2012 жылғы үлгідегі «Дәуіт» коллекциялық
монетасы.**

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 38,6 мм

**Монета коллекционная «Богомол» образца
2012 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 24,00 г. Диаметр – 38,6 мм**

4.3. «Қолданбалы өнер» сериясы

«Нарқобыз» естелік монетасы – қазақтың ұлттық аспаптарының тақырыбын ашатын алғашқы күміс монета. Монета 2001 жылдың 25 қыркүйегінде айналымға шығарылды. Нарқобыз – ең ірі шамандық қобызға берілген атау. Ол жер бетіндегі ең көне музыкалық аспаптардың бірі болып саналады.

2001 жылғы үлгідегі «Нарқобыз»
коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 37 мм

Монета памятная «Нарқобыз»
образца 2001 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

4.3. Серия «Прикладное искусство»

Памятная монета «Нарқобыз» является первой серебряной монетой, открывающей тему казахских национальных музыкальных инструментов. Монета была выпущена в обращение 25 сентября 2001 года. Нарқобыз – так называют самые большие шаманские кобызы. Нарқобыз по праву считают одним из самых древних струнно-смычковых музыкальных инструментов на земле.

2002 жылғы үлгідегі
«Домбыра» коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 37 мм

Монета коллекционная «Домбра»
образца 2002 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

2003 жылғы үлгідегі «Аса таяқ»
коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 37 мм

Монета коллекционная «Аса таяқ»
образца 2003 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

2004 жылғы үлгідегі
«Жетіген» коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

Монета коллекционная «Жетіген»
образца 2004 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

2005 жылғы үлгідегі «Адырна»
коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

Монета коллекционная «Адырна»
образца 2005 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

4.4. «Сәулет және тарихи ескерткіштер» сериясы

2002 жылғы үлгідегі «Бабажи Хатун кесенесі»
коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

Монета коллекционная
«Мавзолей Бабаджи-хатун»
образца 2002 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

2003 жылғы үлгідегі «Айша Биби кесенесі»
коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

Монета коллекционная
«Мавзолей Айша-биби» образца 2003 года.
Номинал – 500 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

**2004 жылғы үлгідегі «Тас мүсіндер»
коллекциялық монетасы.**

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 37 мм

Монета коллекционная «Каменные изваяния»
образца 2004 года. Номинал – 500 тенге.

Серебро. Чеканка proof.
Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

**2005 жылғы үлгідегі «Жошы хан кесенесі»
коллекциялық монетасы.**

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 37 мм

Монета коллекционная
«Мавзолей Жоши хана» образца 2005 года.

Номинал – 500 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

4.5. «Көне шекіме монеталар» сериясы

**2004 жылғы үлгідегі «Деңга»
коллекциялық монетасы.**

Номиналы – 500 теңге. Күміс, тас.
Proof шекімесі.
Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм

Монета коллекционная «Деньга»
образца 2004 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро, камень. Чеканка proof. Вес – 31,1 г.
Диаметр – 38 мм

4.5. Серия «Монеты старых чеканов»

**2005 жылғы үлгідегі
«Драхма» коллекциялық монетасы.**

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм

Монета коллекционная «Драхма»
образца 2005 года. Номинал – 500 тенге.

Серебро. Чеканка proof.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

**2006 жылғы үлгідегі
«Дирхем» коллекциялық монетасы.**
Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм

**Монета коллекционная «Дирхем»
образца 2006 года. Номинал – 500 тенге.**
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

**2007 жылғы үлгідегі «Отырар монетасы»
коллекциялық монетасы.**
Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм

**Монета коллекционная «Монета Отрара»
образца 2007 года. Номинал – 500 тенге.**
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

**2008 жылғы үлгідегі «Сарайшық монетасы»
коллекциялық монетасы.**
Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм

**Монета коллекционная «Монета Сарайшыка»
образца 2008 года. Номинал – 500 тенге.**
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

**2009 жылғы үлгідегі «Алматы монетасы»
коллекциялық монетасы.**
Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм

**Монета коллекционная «Монета Алматы»
образца 2009 года. Номинал – 500 тенге.**
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

4.6. «Әлемнің әйгілі мешіттері» сериясы

2006 жылғы үлгідегі «Қожа Ахмет Яссауи кесенесі» коллекциялық монетасы.
Номиналы – 100 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

Монета коллекционная «Мавзолей Ходжи Ахмеда Яссауи» образца 2006 года.
Номинал – 100 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

4.6. Серия «Знаменитые мечети мира»

2006 жылғы үлгідегі «Baiturrahman» коллекциялық монетасы.
Номиналы – 100 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

Монета коллекционная «Baiturrahman» образца 2006 года. Номинал – 100 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

2006 жылғы үлгідегі «FAISAL» коллекциялық монетасы.
Номиналы – 100 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

Монета коллекционная «FAISAL» образца 2006 года. Номинал – 100 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 24,00 г. Диаметр – 38 мм

2006 жылғы үлгідегі «ZAHIR» коллекциялық монетасы.
Номиналы – 100 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

Монета коллекционная «ZAHIR» образца 2006 года. Номинал – 100 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38,6 мм

4.7. «Ғарыш» сериясы

2006 жылғы үлгідегі «Ғарыш»
коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Күміс.
Салмағы – 41,4 г. Диаметрі – 38 мм

Монета коллекционная «Космос»
образца 2006 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Вес – 41,4 г. Диаметр – 38 мм

4.7. Серия «Космос»

2007 жылғы үлгідегі «Тұңғыш жасанды
Жер серігі» коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Күміс.
Салмағы – 41,4 г. Диаметрі – 38 мм

Монета коллекционная
«Первый искусственный спутник Земли»
образца 2007 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Вес – 41,4 г. Диаметр – 38 мм

2008 жылғы үлгідегі «Восток» ғарыш кемесі»
коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Күміс.
Салмағы – 41,4 г. Диаметрі – 38 мм

Монета коллекционная «Космический корабль
«Восток» образца 2008 года.
Номинал – 500 тенге. Серебро.
Вес – 41,4 г. Диаметр – 38 мм

2009 жылғы үлгідегі «Союз-Аполлон» ғарыш
кемесі» коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Күміс. Салмағы – 41,4 г.
Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 38 мм

Монета коллекционная «Союз-Аполлон»
образца 2009 года.
Номинал – 500 тенге. Серебро.
Вес – 41,4 г. Диаметр – 38 мм

2010 жылғы үлгідегі «Луноход – 1»
коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс.
Салмағы – 41,4 г. Диаметрі – 38 мм

Монета коллекционная «Луноход-1»
образца 2010 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Вес – 41,4 г. Диаметр – 38 мм

2011 жылғы үлгідегі «Тұңғыш ғарышкер»
коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Салмағы – 40,7 г.
Диаметрі – 38 мм

Монета коллекционная «Первый космонавт»
образца 2011 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Вес – 40,7 г. Диаметр – 38 мм

2012 жылғы үлгідегі «Мир» ғарыш станциясы»
коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс.
Салмағы – 41,4 г. Диаметрі – 38 мм

Монета коллекционная «Космическая
станция «Мир» образца 2012 года.
Номинал – 500 тенге. Серебро.
Вес – 41,4 г. Диаметр – 38 мм

4.8. «Қазақстанның мешіттері мен соборлары» коллекциялық монеталар сериясы

4.8. Серия коллекционных монет «Мечети и соборы Казахстана»

2006 жылғы үлгідегі «Алматыдағы Орталық
мешіті» коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс.
Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм

Монета коллекционная «Центральная мечеть
Алматы» образца 2006 года.
Номинал – 500 тенге. Серебро.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

2008 жылғы үлгідегі «Жаркент мешіті»
коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс.
Салмағы – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

Монета коллекционная
«Жаркентская мечеть» образца 2008 года.
Номинал – 500 тенге.
Серебро. Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

2008 жылғы үлгідегі «Нұр-Астана мешіті»
коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс.
Салмағы – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

Монета коллекционная
«Мечеть Нур-Астана» образца 2008 года.
Номинал – 500 тенге.
Серебро. Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

2008 жылғы үлгідегі «Бекет ата ғибадатханасы»
коллекциялық монета.

Номиналы – 500 теңге. Күміс.
Салмағы – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

Монета коллекционная
«Святылище Бекет-ата» образца 2008 года.
Номинал – 500 тенге. Серебро.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

4.9. «Қазақстан суретшілері. Графика» сериясы

4.9. Серия «Художники Казахстана. Графики»

2006 жылғы үлгідегі «Е. Сидоркин»
коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге.
Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

Монета коллекционная «Е. Сидоркин»
образца 2006 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

**2007 жылғы үлгідегі «М. Қисамединов»
коллекциялық монетасы.**

Номиналы – 500 теңге.

Күміс. Proof шекімесі.

Салмағы – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

**Монета коллекционная «М. Кисамединов»
образца 2007 года. Номинал – 500 тенге.**

Серебро. Чеканка proof.

Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

**2009 жылғы үлгідегі «С. Калмыков»
коллекциялық монетасы.**

Номиналы – 500 теңге.

Күміс. Proof шекімесі.

Салмағы – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

**Монета коллекционная «С. Калмыков»
образца 2009 года. Номинал – 500 тенге.**

Серебро. Чеканка proof.

Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

4.10. «Жануарлар» сериясы

**2007 жылғы үлгідегі «Сілеусін»
коллекциялық монетасы.**

Номиналы – 500 теңге. Алтын, гауһар тас.

Салмағы – 7,78 г. Диаметр – 25 мм

**Монета коллекционная «Рысь»
образца 2007 года. Номинал – 500 тенге.**

Золото, бриллиант.

Вес – 7,78 г. Диаметр – 25 мм

4.10. Серия «Животные»

**2012 жылғы үлгідегі
«Үкі» коллекциялық монетасы.**

Номиналы – 500 теңге. Алтын, гауһар тас.

Салмағы – 7,78 г. Диаметр – 25 мм

**Монета коллекционная
«Филин» образца 2012 года.**

Номинал – 500 тенге.

Золото, бриллиант.

Вес – 7,78 г. Диаметр – 25 мм

4.11. «Қазақстанның салт-дәстүрлері, ұлттық ойындары» сериясы

2008 жылғы үлгідегі «Қыз қуу»
коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Күміс.
Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм

Монета коллекционная «Қыз қуу»
образца 2008 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

2010 жылғы үлгідегі «Отау көтеру»
коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Күміс.
Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм

Монета коллекционная «Отау көтеру»
образца 2010 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

4.11. Серия «Обряды, национальные игры Казахстана»

2009 жылғы үлгідегі «Беташар»
коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Күміс.
Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм

Монета коллекционная «Беташар»
образца 2009 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

2011 жылғы үлгідегі «Айтыс»
коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Күміс.
Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм

Монета коллекционная «Айтыс»
образца 2011 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

2012 жылғы үлгідегі «Наурыз мейрамы»
коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Күміс.
Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм

Монета коллекционная «Праздник Наурыз»
образца 2012 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

4.12. «Қазақстанның өсімдіктер әлемі» сериясы

**2008 жылғы үлгідегі «Ольга зығыры»
коллекциялық монетасы.**

Номиналы – 500 теңге. Күміс.

Proof шекімесі.

Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм

**Монета коллекционная «Лён Ольги» образца
2008 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм**

4.12. Серия «Растительный мир Казахстана»

**2009 жылғы үлгідегі «Алматы апорты»
коллекциялық монетасы.**

Номиналы – 500 теңге. Күміс.

Proof шекімесі.

Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм

**Монета коллекционная «Алматинский апорт»
образца 2009 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм**

**2010 жылғы үлгідегі «Жабайы көкнәр»
коллекциялық монетасы.**

Номиналы – 500 теңге. Күміс.

Proof шекімесі.

Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм

**Монета коллекционная «Мак дикорастущий»
образца 2010 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм**

4.13. «Көшпенділердің алтыны» сериясы

2009 жылғы үлгідегі «Сатир» коллекциялық монетасы. Номиналы – 500 теңге.
Күміс, тастар. Proof шекімесі, алтындату.
Салмағы – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

Монета коллекционная «Сатир»
образца 2009 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро, камни. Чеканка proof, золочение.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

4.13. Серия «Золото номадов»

2010 жылғы үлгідегі «Бұғылар. Әшекейлер»
коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Күміс, тасра.
Proof шекімесі, алтындату.
Салмағы – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

Монета коллекционная «Олени. Бляшки»
образца 2010 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро, камни. Чеканка proof, золочение.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

2011 жылғы үлгідегі «Бұланнның басы»
коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі,
алтындату. Салмағы – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

Монета коллекционная «Голова лося» образца
2011 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Чеканка proof, золочение.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

4.14. «Әлемдегі ең кішкентай монеталар» сериясы

**2009 жылғы үлгідегі «Жалаулы көмбесі»
коллекциялық монетасы.**

Номиналы – 100 теңге. Алтын.
Салмағы – 1,24 г. Диаметрі – 14 мм

**Монета коллекционная «Жалаулинский клад»
образца 2009 года. Номинал – 100 тенге.
Золото. Вес – 1,24 г. Диаметр – 14 мм**

4.14. Серия «Самые маленькие монеты мира»

**2009 жылғы үлгідегі «Жалаулы көмбесі»
коллекциялық монетасы.**

Номиналы – 50 теңге. Алтын.
Салмағы – 0,5 г. Диаметрі – 11 мм

**Монета коллекционная «Жалаулинский клад»
образца 2009 года. Номинал – 50 тенге.
Золото. Вес – 0,5 г. Диаметр – 11 мм**

**2009 жылғы үлгідегі «Мысық тектес жыртқыш
бұғылармен» коллекциялық монетасы.**

Номиналы – 50 теңге. Алтын.
Салмағы – 0,5 г. Диаметрі – 11 мм

**Монета коллекционная «Кошачий хищник с
оленьями» образца 2009 года.
Номинал – 50 тенге. Золото.
Вес – 0,5 г. Диаметр – 11 мм**

4.15. «Әлемнің әйгілі мешіттері» сериясы

2010 жылғы үлгідегі «SULTAN»
коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Алтын, гауһар тас.
Салмағы – 3,11 г. Диаметр – 16 мм

Монета коллекционная «SULTAN»
образца 2010 года. Номинал – 500 тенге.
Золото, бриллиант.
Вес – 3,11 г. Диаметр – 16 мм

2010 жылғы үлгідегі «DOME OF THE ROCK»
коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Алтын. Салмағы – 3,11 г.
Диаметрі – 16 мм

Монета коллекционная «DOME OF THE ROCK»
образца 2010 года. Номинал – 500 тенге.
Золото. Вес – 3,11 г. Диаметр – 16 мм

4.15. Серия «Знаменитые мечети мира»

2010 жылғы үлгідегі «КААБА»
коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Алтын.
Салмағы – 3,11 г. Диаметр – 16 мм

Монета коллекционная «КААБА»
образца 2010 года. Номинал – 500 тенге.
Золото. Вес – 3,11 г. Диаметр – 16 мм

2011 жылғы үлгідегі «МОХАМЕД АЛИ»
коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Алтын.
Салмағы – 3,11 г. Диаметр – 16 мм

Монета коллекционная «МОХАМЕД АЛИ»
образца 2011 года. Номинал – 500 тенге.
Золото. Вес – 3,11 г. Диаметр – 16 мм

2011 жылғы үлгідегі «OMAR ALI SAIFUDDIN»
коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Алтын. Салмағы – 3,11 г.
Диаметрі – 16 мм

Монета коллекционная «OMAR ALI SAIFUDDIN»
образца 2011 года. Номинал – 500 тенге.
Золото. Вес – 3,11 г. Диаметр – 16 мм

2011 жылғы үлгідегі «TAJ-UL»
коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Алтын.
Салмағы – 3,11 г. Диаметрі – 16 мм

Монета коллекционная «TAJ-UL»
образца 2011 года. Номинал – 500 тенге.
Золото. Вес – 3,11 г. Диаметр – 16 мм

2012 жылғы үлгідегі «ZAHIR»
коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Алтын.
Салмағы – 3,11 г. Диаметрі – 16 мм

Монета коллекционная «ZAHIR»
образца 2012 года. Номинал – 500 тенге.
Золото. Вес – 3,11 г. Диаметр – 16 мм

2012 жылғы үлгідегі «FAISAL»
коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Алтын.
Салмағы – 3,11 г. Диаметрі – 16 мм

Монета коллекционная «FAISAL»
образца 2012 года. Номинал – 500 тенге.
Золото. Вес – 3,11 г. Диаметр – 16 мм

4.16. «Шығыс күнтізбесі» сериясы

4.16. Серия «Восточный календарь»

2011 жылғы үлгідегі «Қоян жылы» коллекциялық
монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Алтын.
Салмағы – 7,78 г. Диаметрі – 22 мм

Монета коллекционная «Год зайца» образца
2011 года. Номинал – 500 тенге.
Золото. Вес – 7,78 г. Диаметр – 22 мм

2011 жылғы үлгідегі «Ұлу жылы»
коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Алтын.
Салмағы – 7,78 г. Диаметр – 22 мм

Монета коллекционная «Год дракона»
образца 2011 года. Номинал – 500 тенге.
Золото. Вес – 7,78 г. Диаметр – 22 мм

2011 жылғы үлгідегі «Қоян жылы» коллекциялық
монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Күміс.
Салмағы – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

Монета коллекционная «Год зайца»
образца 2011 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

2012 жылғы үлгідегі «Ұлу жылы»
коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Күміс.
Салмағы – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

Монета коллекционная «Год дракона»
образца 2012 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

4.17. «Банкноттардағы портреттер» сериясы

2011 жылғы үлгідегі «Әл-Фараби» коллекциялық
монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Алтын.
Салмағы – 7,78 г. Диаметр – 22 мм

Монета коллекционная «Аль-Фараби» образца
2011 года. Номинал – 500 тенге.
Золото. Вес – 7,78 г. Диаметр – 22 мм

4.17. Серия «Портреты на банкнотах»

2012 жылғы үлгідегі «Сүйінбай»
коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Алтын.
Салмағы – 7,78 г. Диаметр – 22 мм

Монета коллекционная «Суюнбай»
образца 2012 года. Номинал – 500 тенге.
Золото. Вес – 7,78 г. Диаметр – 22 мм

4.18. «Қазақстанның фаунасы» сериясы

2009 жылғы үлгідегі «Қоқиқаз»
коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс.

Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 38х29 мм

Монета коллекционная «Фламинго»
образца 2009 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Вес – 24,00 г. Размер: 38х29 мм

2011 жылғы үлгідегі «Бекіре»
коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс.

Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 38х29 мм

Монета коллекционная «Осетр»
образца 2011 года. Номинал – 500 тенге.
Серебро. Вес – 24,00 г. Размер: 38х29 мм

4.18. Серия «Фауна Казахстана»

2010 жылғы үлгідегі «Құлақты жұмырбас
кесіртке» коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс.

Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 38х29 мм

Монета коллекционная «Ушастая
круглоголовка» образца 2010 года.

Номинал – 500 тенге. Серебро.

Вес – 24,00 г. Размер: 38х29 мм

2012 жылғы үлгідегі «Қосаяқ»
коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс.

Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 38х29 мм

Монета коллекционная
«Тушканчик» образца 2012 года.

Номинал – 500 тенге. Серебро.

Вес – 24,00 г. Размер: 38х29 мм

4.19. «Спорт» сериясы

2005 жылғы үлгідегі «Олимпиадалық ойындары 2006. Шаңғы спорты» коллекциялық монетасы.

Номиналы – 100 теңге. Күміс.
Салмағы – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

Монета коллекционная «Олимпийские игры 2006. Лыжный спорт» образца 2005 года.

Номинал – 100 тенге. Серебро.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

4.19. Серия «Спорт»

2006 жылғы үлгідегі «Олимпиадалық ойындары 2008. Бокс»

коллекциялық монетасы.

Номиналы – 100 теңге. Күміс.
Салмағы – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

Монета коллекционная «Олимпийские игры 2008. Бокс» образца 2006 года.

Номинал – 100 тенге. Серебро.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

2007 жылғы үлгідегі «Олимпиадалық ойындары 2008. Бессайыс»

коллекциялық монетасы.

Номиналы – 100 теңге. Күміс.
Салмағы – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

Монета коллекционная «Олимпийские игры 2008. Пятиборье» образца 2007 года.

Номинал – 100 тенге. Серебро.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

2009 жылғы үлгідегі «FIFA 2010. ОАР-дағы футболдан әлем чемпионаты»

коллекциялық монетасы.

Номиналы – 100 теңге. Күміс.
Салмағы – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

Монета коллекционная «Чемпионат мира по футболу в Южно-Африканской Республике FIFA 2010» образца 2009 года.

Номинал – 100 тенге. Серебро.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

2010 жылғы үлгідегі «2011 жылғы 7-ші қысқы Азия ойындары» коллекциялық монетасы.

Номиналы – 100 теңге. Алтын.

Салмағы – 1,24 г. Диаметрі – 14 мм

Монета коллекционная «7-е зимние Азиатские игры 2011 года» образца 2010 года.

Номинал – 100 тенге. Золото.

Вес – 1,24 г. Диаметр – 14 мм

2010 жылғы үлгідегі «Олимпиадалық ойындары 2010. Биатлон» коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Алтын.

Салмағы – 7,78 г. Диаметрі – 25 мм

Монета коллекционная «Олимпийские игры 2010. Биатлон» образца 2010 года.

Номинал – 500 тенге. Золото.

Вес – 7,78 г. Диаметр – 25 мм

2010 жылғы үлгідегі «Олимпиадалық ойындары–2012. Ауыр атлетика» коллекциялық монетасы.

Номиналы – 100 теңге. Күміс.

Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм

Монета коллекционная «Олимпийские игры 2012. Тяжелая атлетика» образца 2010 года.

Номинал – 100 тенге. Серебро.

Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

2010 жылғы үлгідегі «Олимпиадалық ойындары – 2012. Еркін күрес»

коллекциялық монетасы. Номиналы 100 теңге.

Күміс. Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм

Монета коллекционная «Олимпийские игры 2012. Вольная борьба» образца 2010 года.

Номинал – 100 тенге. Серебро.

Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

«RIO-2016» естелік монетасы.

Алтын. Диаметрі – 40 мм.

Қазақстан Республикасының Мәдениет және спорт министрлігінің Спорт және дене шынықтыру істері комитетінен.

Нұр-Сұлтан, 2020 жылғы 14 желтоқсан

Монета памятная «RIO-2016».

Золото. Диаметр – 40 мм.

От Комитета по делам спорта и физической культуры Министерства культуры и спорта Республики Казахстан.

Нур-Султан, 14 декабря 2020 года

4.20. «Ұлы қолбасшылар» сериясы

4.20. Серия «Великие полководцы»

2010 жылғы үлгідегі «Томирис»
коллекциялық монетасы.

Номиналы – 100 теңге. Күміс.
Салмағы – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

Монета коллекционная «Томирис»
образца 2010 года.

Номинал – 100 тенге. Серебро.
Вес – 31,10 г. Диаметр – 38 мм

4.21. «Республика жетістіктері» сериясы

4.21. Серия «Достояние республики»

2011 жылғы үлгідегі «Есік көсемі» коллекциялық
монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс.
Салмағы – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

Монета коллекционная
«Иссыкский вождь» образца 2011 года.
Номинал – 500 тенге.
Серебро. Вес – 31,10 г. Диаметр – 38 мм

2012 жылғы үлгідегі «Байқоңыр» коллекциялық
монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Салмағы – 41,4 г.
Диаметрі – 38 мм

Монета коллекционная «Байконур» образца
2012 года. Номинал – 500 теңге.
Серебро. Вес – 41,4 г. Диаметр – 38 мм

4.22. «Қазақстан халықтарының ертегілері» сериясы

2011 жылғы үлгідегі «Алдар Көсе» коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.

Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм

Монета коллекционная «Алдар Көсе» образца 2011 года. Номинал – 500 тенге.

Серебро. Чеканка proof.

Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

4.22. Серия «Сказки народов Казахстана»

ТПМ 3660. 2012 жылғы үлгідегі «Бауырсақ» коллекциялық монетасы.

Номиналы 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.

Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм.

Монета коллекционная «Колобок» образца 2012 года. Номинал – 500 тенге.

Серебро. Чеканка proof.

Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

5 БӨЛІМ. ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ МОНЕТАЛАР

Қазіргі заманғы инвестициялық монеталарда әдетте олардың салмағы немесе құрамындағы таза химиялық бағалы металдың салмағы (әдетте унциямен) көрсетіледі. Көбіне (бірақ әрқашан емес) өлшенген монетада номиналды құны көрсетіледі, бірақ шын мәнінде монета одан да қымбатырақ болады. Күміс, алтын, платина және палладий инвестициялық монеталары шығарылады. Бірінші инвестициялық монета болып 1967 жылы шығарылған оңтүстік африка югерранды болып саналады. Инвестициялық монеталарға сонымен бірге соңғы жылдары әр елдерде шығарылып жатқан әртүрлі естелік, коллекциондық және мерейтойлық монеталарды жатқызуға болады.

5.1. 1995 жылғы үлгідегі «Жібек жолы» инвестициялық монеталары

1995 жылғы «Жібек жолы» инвестициялық алтын монеталары 1996 жылдың 19 ақпанында айналымға шығарылды. Ұлы жібек жолы – мыңжылдықтың алғашқы ғасырларынан белгілі, XV ғасырға дейін созылған ұлы сауда керуен жолының атауы. Ұлы жібек жолы өзінің белсенді жұмыс істеген кезеңінде көптеген елдерді: Ежелгі Рим, Византия, Араб халифаттары, Үндістан, Моңғолия, Қытайды біріктіріп, Қазақстанның едәуір жерін басып өтті. Ұлы жібек жолы арқылы көптеген алуан түрлі және экзотикалық тауарлар жөнелтілді. Көптеген елдердің дамуында маңызды экономикалық рөл атқарып, сонымен қатар, мәдениет пен діни идеялардың жетекшісі болды.

Монеталар Австрияның монета сарайында басылып шыққан.

РАЗДЕЛ 5. ИНВЕСТИЦИОННЫЕ МОНЕТЫ

На современных инвестиционных монетах, как правило, указывается их масса или масса содержащегося в них химически чистого драгоценного металла (обычно в унциях). Чаще всего (но не всегда) на весовой монете указана номинальная стоимость, но реально монета стоит дороже. Первой инвестиционной монетой обычно считается южноафриканский югерранд, выпущенный в 1967 году. К инвестиционным монетам также можно отнести всякого рода памятные, коллекционные и юбилейные монеты, эмитируемые в различных странах в последние годы.

5.1. Монеты инвестиционные «Шелковый путь» образца 1995 года

Инвестиционные золотые монеты «Шелковый путь» образца 1995 года были выпущены в обращение 19 февраля 1996 года. Великий шелковый путь – название торгового караванного пути, известного с первых веков нашего тысячелетия, который просуществовал до XV века. В периоды своего активного функционирования Великий шелковый путь соединял многие страны: Древний Рим, Византию, Арабский халифат, Индию, Монголию, Китай и на значительном своем протяжении пересекал Казахстан. По Великому шелковому пути проходило огромное количество самых разнообразных и экзотических товаров. Он играл важную экономическую роль в развитии многих стран, а также был проводником культуры и религиозных идей.

Монеты отчеканены Австрийским монетным двором.

**1995 жылғы үлгідегі «Жібек жолы»
инвестициялық монетасы.**

Номиналы – 1000 теңге. Алтын. Шекіме. Салмағы
– 3,11 гр. Диаметр – 16 мм. Австрия

**Монета инвестиционная «Шелковый путь»
образца 1995 года. Номинал – 1000 тенге.
Золото. Чеканка.
Вес – 3,11 гр. Диаметр – 16 мм. Австрия**

**1995 жылғы үлгідегі «Жібек жолы»
инвестициялық монетасы.**

Номиналы – 2 500 теңге. Алтын. Шекіме.
Салмағы – 7,78 г. Диаметр – 20 мм. Австрия

**Монета инвестиционная «Шелковый путь»
образца 1995 года. Номинал – 2 500 тенге.
Золото. Чеканка.
Вес – 7,78 г. Диаметр – 20 мм. Австрия**

**1995 жылғы үлгідегі «Жібек жолы»
инвестициялық монетасы.**

Номиналы – 5000 теңге. Алтын. Шекіме.
Салмағы – 7,78 г. Диаметр – 25 мм. Австрия

**Монета инвестиционная «Шелковый путь»
образца 1995 года. Номинал – 5000 тенге.
Золото. Чеканка.
Вес – 7,78 г. Диаметр – 25 мм. Австрия**

**1995 жылғы үлгідегі «Жібек жолы»
инвестициялық монетасы.**

Номиналы – 10000 теңге. Алтын. Шекіме.
Салмағы – 31,10 г. Диаметр – 32 мм. Австрия

**Монета инвестиционная «Шелковый путь»
образца 1995 года.
Номинал – 10 000 тенге. Золото. Чеканка.
Вес – 31,10 г. Диаметр – 32 мм. Австрия**

5.2. 2009 жылғы үлгідегі «Күміс барыс» инвестициялық монеталары

2009 жылғы үлгідегі «Күміс барыс» инвестициялық монетасы.
Номиналы – 1 теңге. Күміс.
Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 38,5 мм

Монета инвестиционная «Серебряный барс» образца 2009 года. Номинал – 1 тенге.
Серебро. Вес – 24,00 г. Диаметр – 38,5 мм

2009 жылғы үлгідегі «Күміс барыс» инвестициялық монетасы.
Номиналы – 5 теңге. Күміс.
Салмағы – 62,20 г. Диаметрі – 65 мм

Монета инвестиционная «Серебряный барс» образца 2009 года. Номинал – 5 тенге.
Серебро. Вес – 62,20 г. Диаметр – 65 мм

5.2. Монеты инвестиционные «Серебряный барс» образца 2009 года

2009 жылғы үлгідегі «Күміс барыс» инвестициялық монетасы.
Номиналы – 2 теңге. Күміс.
Салмағы – 62,20 г. Диаметрі – 50 мм

Монета инвестиционная «Серебряный барс» образца 2009 года. Номинал – 2 тенге.
Серебро. Вес – 62,20 г. Диаметр – 50 мм

2009 жылғы үлгідегі «Күміс барыс» инвестициялық монетасы.
Номиналы – 10 теңге. Күміс.
Салмағы – 63,00 г. Диаметрі – 75 мм

Монета инвестиционная «Серебряный барс» образца 2009 года. Номинал – 10 тенге.
Серебро. Вес – 63,00 г. Диаметр – 75 мм

5.3. 2009 жылғы үлгідегі «Алтын барыс» инвестициялық монеталары

2009 жылғы үлгідегі «Алтын барыс» инвестициялық монетасы.
Номиналы – 10 теңге. Алтын.
Салмағы – 3,11 г. Диаметрі – 16 мм

Монета инвестиционная «Золотой барс» образца 2009 года. Номинал – 10 тенге.
Золото. Вес – 3,11 г. Диаметр – 16 мм

5.3. Монеты инвестиционные «Золотой барс» образца 2009 года

2009 жылғы үлгідегі «Алтын барыс» инвестициялық монетасы.
Номиналы – 20 теңге. Алтын.
Салмағы – 7,78 г. Диаметрі – 20 мм

Монета инвестиционная «Золотой барс» образца 2009 года. Номинал – 20 тенге.
Золото. Вес – 7,78 г. Диаметр – 20 мм

2009 жылғы үлгідегі «Алтын барыс» инвестициялық монетасы.
Номиналы – 50 теңге. Алтын.
Салмағы – 15,55 г. Диаметрі – 24,5 мм

Монета инвестиционная «Золотой барс» образца 2009 года. Номинал – 50 тенге.
Золото. Вес – 15,55 г. Диаметр – 24,5 мм

2009 жылғы үлгідегі «Алтын барыс» инвестициялық монетасы.
Номиналы – 100 теңге. Алтын.
Салмағы – 31,10 г. Диаметрі – 32,5 мм

Монета инвестиционная «Золотой барс» образца 2009 года. Номинал – 100 тенге.
Золото. Вес – 31,10 г. Диаметр – 32,5 мм

**2009 жылғы үлгідегі «Алтын барыс»
инвестициялық монетасы.**

Номиналы – 200 теңге. Алтын.
Салмағы – 62,20 г. Диаметрі – 38,5 мм

**Монета инвестиционная «Золотой барс»
образца 2009 года.**

Номинал – 200 тенге. Золото.
Вес – 62,20 г. Диаметр – 38,5 мм

**2009 жылғы үлгідегі «Алтын барыс»
инвестициялық монетасы.**

Номиналы – 500 теңге. Алтын.
Салмағы – 155,00 г. Диаметрі – 50 мм

**Монета инвестиционная «Золотой барс»
образца 2009 года.**

Номинал – 500 тенге. Золото.
Вес – 155,00 г. Диаметр – 50 мм

6 БӨЛІМ. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҰЛТТЫҚ БАНКІНІҢ ШЫҒАРЫЛЫМ СЕРИЯСЫНА ЕНГІЗІЛМЕГЕН МОНЕТАЛАР:

«Алтын Адам» естелік алтын монетасы 2001 жылдың 12 қарашасында айналымға шығарылды. Б.э.д. VIII–III ғасырларда Қазақстан мен Орталық Азия территориясын ежелгі деректерде азиялық скифтер деп те атайтын сақ тайпалары мекендеген. Әйгілі «Алтын адамды» қазақстандық археологтар 1969 жылы Алматы облысына жақын орналасқан Есік қорғанында жүргізген қазба жұмыстары кезінде тапқан. Жерлеу VI–V ғасырларға жатады. Б. з. д. ғалымдардың еңбегімен жаңғыртылған «Алтын адам» костюмінің ғылыми реконструкциясы қазір Қазақстанның түрлі мұражайларында қойылған.

**2001 жылғы үлгідегі «Алтын адам»
естелік монетасы.**

Номиналы – 1000 теңге. Алтын. Proof шекімесі.
Салмағы – 7,78 г. Диаметр – 22 мм

**Монета памятная «Алтын адам»
образца 2001 года.**

Номинал – 1000 тенге. Золото. Чеканка proof.
Вес – 7,78 г. Диаметр – 22 мм

РАЗДЕЛ 6. МОНЕТЫ, НЕ ВОШЕДШИЕ В СЕРИИ ВЫПУСКОВ НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Памятная золотая монета «Алтын адам» выпущена в обращение 12 ноября 2001 года. В VIII–III веках до н.э. территорию Казахстана и Средней Азии населяли сакские племена, в античных источниках называемые также азиатскими скифами. Высокая и самобытная культура этих племен известна во многом благодаря археологическим открытиям, сделанным при раскопках древних захоронений. Знаменитый «Золотой человек» был найден казахстанскими археологами в ходе раскопок кургана Иссык в 1969 году, который находился рядом с одноименным городом в Алматинской области. Погребение относится к VI–V в. до н.э. Воссозданная трудом ученых научная реконструкция костюма «Золотого человека» ныне экспонируется в различных музеях Казахстана.

**2009 жылғы үлгідегі «Барыс»
коллекциялық монетасы.**

Номиналы – 500 теңге. Алтын. Proof шекімесі.
Салмағы – 31,1 г. Диаметр – 32 мм

**Монета коллекционная «Барс»
образца 2009 года.**

Номинал – 500 тенге. Золото. Чеканка proof.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 32 мм

**2009 жылғы үлгідегі «Барыс»
коллекциялық монетасы.**

Номиналы – 100 теңге. Алтын. Proof шекімесі.
Салмағы – 1,24 г. Диаметрі – 14 мм

**Монета коллекционная «Барс»
образца 2009 года.**

Номинал – 100 тенге. Золото. Чеканка proof. Вес
– 1,24 г. Диаметр – 14 мм.

**2009 жылғы үлгідегі «Жолбарыс» коллекциялық
монетасы.**

Номиналы – 500 теңге. Алтын. Proof шекімесі.
Салмағы – 7,78 г. Диаметрі – 22 мм

**Монета коллекционная «Тигр»
образца 2009 года. Номинал – 500 тенге.**

Золото. Чеканка proof.
Вес – 7,78 г. Диаметр – 22 мм

**2011 жылғы үлгідегі «ШЫҰ 10 жыл»
мерейтойлық монетасы.**

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм

**Монета юбилейная «10 лет Шанхайской
организации сотрудничества. 2001–2011»
образца 2011 года.**

Номинал – 500 тенге. Серебро. Чеканка proof.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

**2012 жылғы үлгідегі «Д. А. Қонаевқа 100 жыл»
мерейтойлық монета.**

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм

**Монета юбилейная «100 лет Д. А. Кунаеву»
образца 2012 года.**

Номинал – 500 тенге. Серебро. Чеканка proof.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

**7 БӨЛІМ. ЕУРАЗЭҚ МОНЕТАЛАРЫН
ШЫҒАРУДЫҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ БАҒАЛЫ
МЕТАЛДАРДАН ЖАСАЛҒАН
КОЛЛЕКЦИЯЛЫҚ МОНЕТАЛАРЫ**

2008 жылғы үлгідегі «ЕурАзЭҚ елдерінің астаналары. Астана» коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 24,00 г. Диаметрі – 37 мм

Монета коллекционная «Столицы стран ЕврАзЭС. Астана» образца 2008 года.
Номинал – 500 тенге. Серебро. Чеканка proof.
Вес – 24,00 г. Диаметр – 37 мм

2009 жылғы үлгідегі «Балқаш жолбарысы» коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм

Монета коллекционная «Балхашский тигр» образца 2009 года.
Номинал – 500 тенге. Серебро. Чеканка proof.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

**РАЗДЕЛ 7. КОЛЛЕКЦИОННЫЕ
МОНЕТЫ ИЗ БЛАГОРОДНЫХ
МЕТАЛЛОВ МЕЖДУНАРОДНОЙ
ПРОГРАММЫ ВЫПУСКА И РЕАЛИЗАЦИИ
КОЛЛЕКЦИОННЫХ МОНЕТ ИЗ
ДРАГОЦЕННЫХ МЕТАЛЛОВ СТРАН
ЕВРААЗЭС**

2009 жылғы үлгідегі «Алпамыс батыр» коллекциялық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм

Монета коллекционная «Алпамыс батыр» образца 2009 года.
Номинал – 500 тенге. Серебро. Чеканка proof.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

2010 жылғы үлгідегі «ЕурАзЭҚ 10 жыл» мерейтойлық монетасы.
Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.
Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 38 мм

Монета юбилейная «10 лет ЕврАзЭС» образца 2010 года.
Номинал – 500 тенге. Серебро. Чеканка proof.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 38 мм

2019 жылғы үлгідегі «Еуразиялық экономикалық одақ. 5 жыл» коллекциялық монетасы.

Номиналы – 50 000 теңге.

Алтын. Proof шекімесі.

Салмағы – 1 кг. Диаметрі – 10 см

Монета коллекционная «Евразийский экономический союз. 5 лет» образца 2019 года. Номинал – 50 000 тенге.
Серебро. Чеканка proof.
Вес – 1 кг. Диаметр – 10 см

2019 жылғы үлгідегі «Еуразиялық экономикалық одақ. 5 жыл» коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Алтын. Proof шекімесі.

Салмағы – 31,1 г. Диаметрі – 32 мм

Монета коллекционная «Евразийский экономический союз. 5 лет» образца 2019 года.
Номинал – 500 тенге. Золото. Чеканка proof.
Вес – 31,1 г. Диаметр – 32 мм

2019 жылғы үлгідегі «Еуразиялық экономикалық одақ. 5 жыл» коллекциялық монетасы.

Номиналы – 500 теңге. Күміс. Proof шекімесі.

Салмағы – 32,1 г. Диаметрі – 38,61 мм

Монета коллекционная «Евразийский экономический союз. 5 лет» образца 2019 года.
Номинал – 500 тенге. Серебро. Чеканка proof.
Вес – 32,1 гр. Диаметр – 38,61 мм

ҚОРЫТЫНДЫ

Ғылым үшін монета, ең алдымен, миниатюрадағы жазбаша объективті дереккөз болып табылады. Ғасырлар бойы көптеген қолжазбалар бірнеше рет қайта жазылды, жеке сөздердің бастапқы мағынасы, тіпті тұтас сөйлемдер бірнеше рет өзгерді, тек монеталардағы жазулар мен соғылған күні ғана ешқандай өзгеріссіз қалады. Сондықтан монеталардың үлгілері халықтың тарихы мен мәдениетінің нағыз ескерткіші болып табылады, ал археологтар үшін мәдени қабаттан табылған нумизматикалық заттардың нақты орнын даталауға мүмкіндік береді. Монеталардың, ордендердің және медальдардың дизайны миниатюралық мүсін мен зергерлік бұйымдар арасында аралық орындалатын бейнелеу өнерінің ерекше түрі болып табылады. Тарихта мемлекеттіліктің көрсеткіші жеке металл ақша белгілерін соғу болды. Монетаның өрісіне егемендіктің портреті орналастырылып, оның аты мен мәртебесі көрсетілді. Қазіргі уақытта ақша белгілеріне мемлекеттік елтаңба орналастырылған.

Монеталардың, ордендер мен медальдардың дизайны бейнелеу өнерінің ерекше түрі болып табылады. Ол миниатюралық мүсін мен зергерлік бұйымдардың арасында аралық орындалады. Мемлекеттің металл ақшаны өз бетінше соғу және өз марапаттарын жасау мүмкіндігі тек саяси егемендіктің көрсеткіші емес. Бұл мемлекеттің «ұлттық бренді», соның арқасында мемлекет айқындалады, оның тарихымен, оны мекендейтін халықтардың мәдениетімен, ұлттық тұрмысымен және дәстүрімен танысу жүзеге асады.

Нумизматикалық коллекцияда үлкен ақпараттық потенциал бар, оның ашылуы заттардың мәдени қасиеттері мен мұражай құндылығын анықтауға мүмкіндік береді.

Қазақстан Республикасы Президенттік орталығының музейлік коллекциялары

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Монета для науки – это в первую очередь письменный объективный источник в миниатюре. На протяжении многих веков рукописи неоднократно переписывались, не раз изменялось не только первоначальное значение отдельных слов, но и целые предложения, а надписи на монетах оставались теми же, что и в день, когда их впервые отчеканили. Поэтому образцы монет являются настоящими памятниками истории и культуры народов, а для археологов нахождение нумизматических артефактов в культурном слое дает еще и достоверную датировку.

Дизайн монет, орденов и медалей является специфическим видом изобразительного искусства, занимающим промежуточное место между миниатюрной скульптурой и ювелирным искусством. В истории показателем наличия государственности являлась чеканка собственных металлических денежных знаков. На поле монеты помещался портрет правителя, указывались его имя и статус. В наши дни на денежных знаках обычно помещается государственный герб.

Нумизматическая коллекция содержит в себе огромный информационный потенциал, раскрытие которого позволяет выявить культурологические свойства и музейную ценность предметов.

В каталоге музейных коллекций Президентского центра Республики Казахстан нашли отражение образцы монет и бумажных денежных знаков, иллюстрирующие историю становления и развития независимого Казахстана.

Музееведческое изучение коллекции нумизматики нацелено на введение в широкий оборот полученных результатов для дальнейшего формирования музейного источниковедения в виде тематических списков, указателей, каталогов как базовой информации для последующих исследований

каталогында тәуелсіз Қазақстанның қалыптасуы және дамуы тарихын бейнелейтін монеталар мен қағаз ақша белгілерінің үлгілері көрсетілген.

Нумизматика топтамасының музейтанулық зерттеуі ұлттық және әлемдік мәдени мұраны кейінгі зерттеу үшін негізгі базалық ақпарат ретінде тақырыптық тізімдер, көрсеткіштер, каталогтар түріндегі музей деректануын одан әрі қалыптастыру үшін алынған нәтижелерді кеңінен айналымға енгізуге бағытталған.

Басты кезеңдерді қамтитын жүргізілген ғылыми-қор жұмысы: атрибуттау, ғылыми паспорттау, жүйелеу, жіктеу одан әрі ғылыми және тақырыптық түсіндірулер, Қазақстанның жаңа саяси тарихы бойынша ғылыми зерттеулер, тарихи-мемориалдық контентті тиімді пайдалану үшін сенімді дереккөз базасын қалыптастырады.

национального и всемирного культурного наследия.

Проведенная научно-фондовая работа, включающая атрибутирование, научную паспортизацию, систематизацию, классификацию, формирует надежную источниковую базу для дальнейших научных и тематических интерпретаций, научных исследований по новейшей политической истории Казахстана, а также для эффективного использования историко-мемориального контента.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ
СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

1. Национальная валюта Республики Казахстан / [Электрондық ресурс] // Қолжетімділік режимі: http://tarih-begalinka.kz/ru/national_currency/.
2. Те М. Звон древних монет / [Электрондық ресурс] // Қолжетімділік режимі: <https://kazpravda.kz/n/zvon-drevnih-monet/>.
3. Байпаков К. Великий Шелковый путь на территории Казахстана. – Алматы: ТОО «Адамар», 2007. – С. 196 / [Электрондық ресурс] // Қолжетімділік режимі: <https://kazneb.kz/bookView/view/?brld=1171288>.
4. Хафизова К. Ш. Степные властители и их дипломатия в XVIII–XIX веках: монография. – Нур-Султан: КИСИ при Президенте РК, 2019. – 476 с.

МАЗМҰНЫ

Алғы сөз	4
1 бөлім. Қазақстан аумағынан табылған ежелгі монеталар (VIII, XI–XIX ғғ.)	10
2 бөлім. Теңге – ұлттық валютаның сериялары және монета үлгілері.....	17
3 бөлім. Мерейтойлық және естелік банкноттар мен монеталар	34
4 бөлім. Коллекциялық монеталар сериясы.....	44
4.1. «Қазақстан петроглифтері» сериясы	44
4.2. «Қазақстанның Қызыл кітабы» сериясы.....	46
4.3. «Қолданбалы өнер» сериясы	49
4.4. «Сәулет және тарихи ескерткіштер» сериясы.....	50
4.5. «Көне шекіме монеталар» сериясы	51
4.6. «Әлемнің әйгілі мешіттері» сериясы.....	53
4.7. «Ғарыш» сериясы.....	54
4.8. «Қазақстанның мешіттері мен соборлары» коллекциялық монеталар сериясы	55
4.9. «Қазақстан суретшілері. Графика» сериясы.....	56
4.10. «Жануарлар» сериясы	57
4.11. «Қазақстанның салт-дәстүрлері, ұлттық ойындары» сериясы.....	58
4.12. «Қазақстанның өсімдіктер әлемі» сериясы	59
4.13. «Көшпенділердің алтыны» сериясы	60
4.14. «Әлемдегі ең кішкентай монеталар» сериясы.....	61
4.15. «Әлемнің әйгілі мешіттері» сериясы	62
4.16. «Шығыс күнтізбесі» сериясы.....	63
4.17. «Банкноттардағы портреттер» сериясы.....	64
4.18. «Қазақстанның фаунасы» сериясы.....	65
4.19. «Спорт» сериясы	66
4.20. «Ұлы қолбасшылар» сериясы.....	68
4.21. «Республика жетістіктері» сериясы	68
4.22. «Қазақстан халықтарының ертегілері» сериясы	69
5 бөлім. Инвестициялық монеталар	70
5.1. 1995 жылғы үлгідегі «Жібек жолы» инвестициялық монеталары	70
5.2. 2009 жылғы үлгідегі «Күміс барыс» инвестициялық монеталары.....	72
5.3. 2009 жылғы үлгідегі «Алтын барыс» инвестициялық монеталары	73
6 бөлім. Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің шығарылым сериясына енгізілмеген монеталар:.....	75
7 бөлім. ЕурАзЭҚ монеталарын шығарудың Халықаралық бағдарламасының бағалы металдардан жасалған коллекциялық монеталары.....	77
Қорытынды	79
Пайдаланылған әдебиеттер тізімі.....	81

СОДЕРЖАНИЕ

Предисловие	4
Раздел 1. Древние монеты, найденные на территории Казахстана (VIII, XI–XIX вв.).....	10
Раздел 2. Серии и образцы монет национальной валюты – тенге	17
Раздел 3. Юбилейные и памятные банкноты и монеты.....	34
Раздел 4. Серия коллекционных монет	44
4.1. Серия «Петроглифы Казахстана»	44
4.2. Серия «Красная книга Казахстана»	46
4.3. Серия «Прикладное искусство».....	49
4.4. Серия «Архитектурные и исторические памятники».....	50
4.5. Серия «Монеты старых чеканов».....	51
4.6. Серия «Знаменитые мечети мира»	53
4.7. Серия «Космос».....	54
4.8. Серия коллекционных монет «Мечети и соборы Казахстана»	55
4.9. Серия «Художники Казахстана. Графики».....	56
4.10. Серия «Животные».....	57
4.11. Серия «Обряды, национальные игры Казахстана».....	58
4.12. Серия «Растительный мир Казахстана»	59
4.13. Серия «Золото номадов»	60
4.14. Серия «Самые маленькие монеты мира».....	61
4.15. Серия «Знаменитые мечети мира»	62
4.16. Серия «Восточный календарь»	63
4.17. «Банкноттардағы портреттер» сериясы.....	64
4.18. Серия «Фауна Казахстана»	65
4.19. Серия «Спорт».....	66
4.20. Серия «Великие полководцы»	68
4.21. Серия «Достояние республики»	68
4.22. Серия «Сказки народов Казахстана»	69
Раздел 5. Инвестиционные монеты	70
5.1. Монеты инвестиционные «Шелковый путь» образца 1995 года.....	70
5.2. Монеты инвестиционные «Серебряный барс» образца 2009 года	72
5.3. Монеты инвестиционные «Золотой барс» образца 2009 года.....	73
Раздел 6. Монеты, не вошедшие в серии выпусков Национального банка Республики Казахстан	75
Раздел 7. Коллекционные монеты из благородных металлов Международной программы выпуска и реализации коллекционных монет из драгоценных металлов стран ЕвразЭС	77
Заключение.....	79
Список использованной литературы	81

**«Теңге – тәуелсіздіктің нышаны»
Қазақстан Республикасы Ұлттық валютасының
30 жылдығына арналған
музей топтамаларының каталогы**

**«Тенге – символ независимости»
Каталог музейных коллекций,
посвященный 30-летию национальной валюты
Республики Казахстан**

Редакторлар: *Л. В. Флёрко, Л. Қ. Букешова*

Көркемдеу және қалыптау *А. Б. Байзакова, Б. Т. Торебеков*

Техникалық редактор *Ғ. Ө. Серікбаева*

Суреттер *С. Н. Астрелин*

«Қазақстан Республикасының Президенттік орталығы» РММ
010000, Астана, Ә. Бөкейхан көшесі, 1а
Тел./факс: 7 (7172) 69 30 95, 69 30 97